

לוזית אודסֶר

אהבה, תורה וגבורה
רבי עקיבא, רשב"י ובר-כוכבא

עדרי לאגנות

כתביה וריכוז:

ד"ר לוזית אודסר, ראש מסלול הגיל הרך במכלאת אורות ישראל.

שותפות בכתביה:

ד"ר אילנה פרידמן, מרצה במכלאת אורות ישראל.
גליה גל.

יעוץ תורני:

הרב יעקב אריאל שליט"א, רב העיר רמת גן.
הרבענית נחמה אריאל.

הרב פרופ' יצחק קראום, נשיא מכלאת אורות ישראל.
הרב ד"ר אוריאל טויטו, ראש התמחות לתנ"ך במכלאת אורות ישראל.

יעוץ פדגוגי:

אסטר חטב – מפקחת ארצית על גני החמ"ד: יוזמה, ייעוץ וליווי פדגוגי.
ד"ר עידית לישע, ראש מסלול הגיל הרך (לשעבר) במכלאת אורות ישראל.

קרה, העיר ואישר:

הרב דוד עצמון, ממונה תושב"ע, תכ"ל ואישור ספרי לימוד במשרד החינוך.

קרהו והעירו:

ד"ר חיים צבי אלבום, ראש התמחות אرض ישראל במכלאת אורות ישראל.

ד"ר אביה גוטמן, ראש מסלול חינוך מיוחד במכלאת אורות ישראל.

ד"ר מיכל בוטבול, מפקחת קדם יסודי מוחז מרכז.
חני אברהם, מדרינה פדגוגית במכלאת אורות ישראל.

יעל בוקסבוים, מדרינה פדגוגית במכלאת אורות ישראל.

עירית דרנס, מרצה ומדרינה פדגוגית במכלאת אורות ישראל.

נעה נויברט, מרצה ומדרינה פדגוגית במכלאת אורות ישראל.

חיה ליבשיץ, גנטת.

טליה נתנזון, גנטת.

קרהו ותרמו מעוצתייה:

רחל סלייטר - מפתחת תוכניות לימודים לגני החמ"ד.

בת שבע מלכה – מדרינה ארצית.

תמר זקס – מפתחת תוכניות לימודים.

צביה בר שלום – מדרינה ארצית.

עריכת לשון:

גליה גל.

עיצוב ועריכה גרפית:

גליה גל.

תמונות ואיורים:

תמונת הכריכה והשער - wirestock/freepik
רועה צאן - עמ' 11 - Terd486/stock.adobe
מערה - עמ' 37 - susanafh/stock.adobe
ברוככבא - עמ' 48 - rudall30/stock.adobe
שדה חיטה - עמ' 56 - wirestock/freepik

הדף:

דף ש.ה.ר. רחובות, תשפ"ב.

גננות יקרות מאד!

אנו שמחים להעניק לך את המדריך "אהבה, תורה וגבורה" על רבי עקיבא, רשב"י, בר כוכבא וספירת העומר. הרצון לכתוב את המדריך נבע מכך בתוכנית שתעזר לנו, הגננות המהננות לגיל הרך, להבין את התקופה שלאחר חורבן בית המקדש השני, להכיר את גודלי הדור, למדוד עליהם וללמוד מהם.

מתוך המדרשים רבים המוצעים בתוכנית, אפשר לחוש את הלכי הרוח של התקופה, ואת הדילמות הערכיות שהיו בימים הם (וממשיכות להעסיק אותנו גם בדור שלנו). אפשר גם להתפעם מסדרות הנפש של רבותינו להבהיר את שושלת התורה, גם בתקופה של גזרות קשות האוסרות על לימוד תורה וסמכית חכמים חדשים.

התוכנית מאפשרת מעורבות רגשית, ביטוי אישי של הילדים בתחום תוכן שונים בחיי היום ומאפשרת הקנייה רלוונטית של הערכים - ממש נכסי צאן ברזל.

הסיפורים במדריך מפגישים אותנו עם ערכים ומצוות, נוטעים תחושת הזהות ומקנים כלום לביסוס הקשר הדורות בעם ישראל. המדריך יכול ללוות את הלימוד לאורך השנה כולה בהתאם למועד ותקופות השנה.

את המדריך שבידיכן, מלאה אתר ובו מאגר של סרטונים המרחיבים למידה ומחקר כמו צילומי מטבחות, סרטונים על עבודות בית המקדש והנפת העומר, עבודות רועה הצאן. כמו כן יש מאגר של שירים ופיוטים הקשורים לנושא.

אנו מבקשות להודות לך לוזית אודסר, ראש מסלול גיל הרך במלחת אורות ישראל, על היענות לבקשתנו, על כתיבת המדריך ועל שיתופי הפעולה. ד"ר לוזית, עשתה עבודה רצינית, רחבה ומעמיקה, המאפשרת לנו המבוגרים ללמידה, להרחיב ולדיק את ידיעותינו.

תודה לגליה גל, על ליווי ועריכת המדריך והאתר.

תודה לצוות המדריכות: בת שבע מלכה, צביה בר שלום, רחל סלייטר, תמר זקס על שקראו, העירו והביעו דעתה.

בצלחה רבה!

אסטר חטב

מפקחת ארכיזת גני ילדים בחמ"ד

שוש נגר

ראש מינהל החינוך הממלכתי-דתי

גננות החמ"ד היקרות,

רעיון יפה הועלה ע"י ד"ר לוזית אודסר הי"ו להכין מערך מפורט על דמותו של ר' עקיבא שתלווה את גן הילדים במשך כל השנה.

דמותו הרב-גונית של ר' עקיבא אכן מתאימה לעונות השנה השונות, היותו רועה צאן, מידותיו, שקידתו בתורה שהחלה בגיל מבוגר, בקיומו בכל חלקו התורה עד שכל התורה שבע"פ היא אליבא דר"ע, המדרשים, המשניות, הבריותות, וכן תורה הנסתור.

הוא היחיד שנכנס לפירדוס הנסתור ויצא בשלום. תלמידיו – גדולי התנאים וביניהם רשב"י תלמידו בנגלה ובנסתר, תמיינתו בבר כוכבא, וمسירותו נפשו על לימוד התורה, עליה הוצאה להורג על קידוש ה'.

מסירותה לתורה של אשתו רחל, שעזבה את כל טוב בית אביה כדי לנצל ת"ח כר"ע. וכן גם דמות תלמידו רשב"י.

כל אלו יש בהם כדי לשמש דוגמא ומופת גם למבוגרים, ק"א לילדים.

הערך מציע לגננת דרכיהם פדגוגיות כיצד להעביר את המסריהם, ביניהם מורכבים, לילדי הגן.

וישר כוחה של הד"ר לוזית אודסר על העבודה החשובה וברכת הצלחה לגננות.

וניהיה אנחנו וצאצאיינו וצאצאי צאצאיינו כולנו יודעי שמק ולומדי תורהך לשם.

ברכת התורה,
רב יעקב אריאלי, ר"ג

מחנכות יקרות,

זכות גדולה למכללת אורות ישראל שבין התמחויות השונות במכללה, כלולה התמחות המכשירה מחנכות לגיל הרך. התמחות זו מקיימת את דברי המדרש על הפסוק הידוע: "הבן יקר לי אפרים אם ילד שעשועים כי מידי דברי בו זכור אזכרנו עוד..." (ירמי, לא, יט).

המדרש בילקוט שמעוני דין בגיל "ילד השעועים": "אי זהו ילד שעשועים בן שתים בן שלש שנים רבי אחא בשם רבוי לוי בר סיסי בן ארבע בן חמיש שנים". על פי שתי הדעות, ילד השעועים קריי בלשון מקצועית הגיל הרך.

עיוון בפשט הפסוק מעלה שאלת, והרי זה משל עם ישראל ולא רק לילדים הרכיים? התשובה היא שהפסוק מגלה את חיבתו הגדולה והמוחלטת של הקב"ה עם ישראל, ובחר הנביא בדיםוי לילד, ומדוע? ילד מסמל את חוסר הקיבוע ואת הדינמיות שבחיים.

הקב"ה מחביב את עם ישראל, אף כשהם עושים רצונם של מקום – כי זה לא טbum, הם בתנועה לקראת השלמות, כפי שילד הוא בתנועה מתמדת ובהתחדשות תמידית. ההת:redות זו גורמת לילד צימאון להרחבת הידע ורצון לדבק בקב"ה.

מדרך זה, מקרב ליבوتיהם של ילדי השעועים לקב"ה ע"י התדקנות בדמותו ההוד של עם ישראל. רבי עקיבא ורבי שמואן בר יוחאי כאנשי תורה, שמסרו נפשם על לימוד תורה, והגיבור הלאומי בר כוכבא. המדריך לגנטת אהבה תורה וגבוראה הוא חלק מתשתיות של מרכז יהדות גיל הרך 'דע יلد' המוקם במכללת אורות ישראל, ואנו תקווה שנזכה להמשיך להרחיב ידע לילדי ישראל בעומקה של תורה.

מכללת אורות ישראל מודה לכל השותפים, לגב' אסתר חטב, מפקחת ארצית של גני הילדים בחמ"ד, על הפניה ועל שיתוף הפעולה בכתב המדריך, לצוות המדריכות בחמ"ד על קריאת ומtan הערות, לגליה גל על עירינת המדריך והאתר המלווה אליו, לצוות מרצ'י מכללת אורות על ייעוץ מקצועי, ומיהלת שנזכה להתחדש ולהרבות צימאון לדברי תורה.

בברכה,

ד"ר לוזית אודס
ראש מסלול הגיל הרך
מכללת אורות ישראל

הרבי פרופ' יצחק קראוס
נשיא מכללת אורות ישראל

מבנה המדריך

מדריך זה נועד לכל העוסקים בחינוך בגיל הרך במסגרת השונות. למחנכי הגנים, גני החינוך מיוחד, וכיתות היסוד בבית הספר¹. המדריך עוסק בערכים, אהבת האדם, אהבת התורה וגבורה. ערכים אלו מגולמים בשלוש דמויות המופת רבי עקיבא, רבי שמעון בר יוחאי ובר כוכבא. המדריך עוסק בשלוש הדמוויות האלו, הקשורות ליל"ג בעומר, ויחד עם זאת המדריך מבקש ומציע דרכי לעסוק בדמותו של רבי עקיבא ובמשנתו במהלך השנה כולה.

מטרות המדריך²

- היכרות עם דמותם של אנשי התורה רבי עקיבא ורשב"י ועם דמותו ופועלו של בר כוכבא.
- עיסוק בספירת העומר.
- טיפוח ערכים דתיים כמו אהבת תורה, אהבת הרע ואהבת הארץ.
- טיפוח צפיה לגאותה שלמה ولבנין בית המקדש.

במדריך ארבעה חלקים:

- א. **רבי עקיבא:** חלק זה מחולק לשני פרקים: הראשון עוסק בסיפור ראשיתו של ר' עקיבא, והשני עוסק במשנתו של רבי עקיבא בהקשרים ממשמעותיים.
- ב. **רבי שמעון בר יוחאי.**
- ג. **בר כוכבא.**
- ד. **ספרת העומר וליל"ג בעומר.**

כל חלק בדף המדריך צבוע בצבע המivid אוטו.

כל חלק נפתח במבוא על הדמות שבה הוא עוסק, ולאחר מכן הוא נחלק ליחידות.

בראש כל יחידה מובא חלק מהמדריך בעברית (מתרגמת מארכמית במידת הצורך), כפי שהוא מופיע בספרות חז"ל. ולאחריו הסבר קצר לגנט על תוכן היחידה, על הרעיונות והערכים הטמונה בה ועל משמעותם.

בנוסף ישנה הצעה, המודגשת בצבע ירוק, לשילוב הסיפור במהלך השנה, או הדרכה להתאמת היחידה לילדיו הגן.

כל מדרש עובד לסיפור המתאים לילדיו הגן.

המדריך מאפשר לספר את הסיפור ברצף, או לשלב שאלות שהודגשו בצבע כחול, את כולם או חלקן, בהתאם לרמת התפתחות הילדים ולشيخול דעתך.

בסוף כל יחידה ישנן הצעות לעיסוק בעוגני הגן, הצעות לדיוון, חקרנות, יזמות, יצירות ופעילויות עצמי. ההצעות נוספות נלוות ממתיינותות לך באתר המלאה את המדריך.

¹ המדריך נועד לכל המלחנכים אבל כמובן שרוב העוסקים במלאת החינוך בגיל הרך הן גננות, פנינו בדברינו אליהן.

² מתוק "עשיה חינוכית בגין הילדים - קווים מנחים לצוות החינוכי", בהוצאת משרד החינוך.

תוכן העניינים

3	פתחי דברים
6	מבנה המדריך
9	רבי עקיבא
9	מבוא לדמותו של רבי עקיבא
10	פניה לגננת
11	פרק א - מעשה ברבי עקיבא: סיפור ראשיתו
12	יחידה 1 עקיבא רועה הצאן
15	יחידה 2 רבי עקיבא לומד תורה
18	יחידה 3 רבי עקיבא גדול התנאים
21	פרק ב - משנתו של רבי עקיבא
21	יחידה 1 אהבת לרעך כמוך
24	יחידה 2 ביקור חולמים
27	יחידה 3 הכל לטובה
29	יחידה 4 מעשה בחכמים שהיו מסובין בבני ברק
33	יחידה 5 חורבן וגאולה
37	רבי שמעון בר יוחאי (רשב"י)
37	מבוא לדמותו של רשב"י
39	יחידה 1 רשב"י ובני מערה
44	יחידה 2 רשב"י ול"ג בעומר
48	בריכוכבא
48	מבוא לדמותו של בריכוכבא
49	פניה לגננת
50	יחידה 1 מריד בר כוכבא
53	יחידה 2 שחרור ירושלים
56	ספרית העומר ול"ג בעומר
56	יחידה 1 ספרית העומר
62	יחידה 2 ול"ג בעומר

האתר המלאו את המדריך

מדריך זה מלאו באתר אינטרנט עשיר בתכנים ובהצעות לפעילויות.

האתר נועד לגילישה באמצעות מחשב (נייד/נייד). גלישה בטלפון לא מאפשר צפייה נוחה ומוסילה לאתר. לאורך המדריך כלו, בסוף כל ייחידה, שזורים ברקודים מעין זה, המפנימים לשירות למאמרים, סרטונים, קבצים להורדה והצעות לפעילויות שונות.

ניתן להגעה לאתר בשתי דרכי:

- א. להקליד בשורת הכתובת בדפדפן (במחשב): bit.ly/lag-baomer-hemed
- ב. לסרוק באמצעות הטלפון החכם את הברקוד הנמצא בדף זה, ולשלוח לעצמך את כתובות הדף מהטלפון למחשב, באמצעות הדוא"ל או הווטסאפ.

מבוא לדמותו של רבי עקיבא

"אמר לו (רבי דוסא): אתה הוא עקיבא בן יוסף, ששמן הולך מסוף העולם ועד סוף?
شب, בני, شب, שכמותך ירבו בישראל." (יבמות טז, ע"א)

רבי עקיבא היה גדול התנאים, ענק ברוח וביכולת מנהיגות, שאמרתו ופסקי הליכוטיו הרבות מיננו ספור מופיעים בכל ספרות חז"ל. רבי עקיבא, הוא עקיבא בן יוסף (לפי הדעה המקובלת היה בן למשפחה גרום), שנולד בסוף ימי בית שני והיה עד לחורבנה. בנווריו היה רועה צאן והחל ללימוד תורה בשנותו הארבעים.

מקום מגוריו העיקרי של רבי עקיבא היה בני-ברק, ועשרים שנה לאחר חורבן בית המקדש מנו אותו בין גדולי חכמי בית הדין הנadol ביבנה. רבי עקיבא היה נכבד בעיני הנשיא רבן גמליאל ומגדולי חבריו היו רבי אלעזר בן עזריה, רבי יוחנן בן נורי, רבי טרפון, רבי יוסי הגלילי ורבי ישמעאל בן אלישע. רבי עקיבא הוא יסוד התורה שבعل פה. תלמידיו, התנאים ר' מאיר, ר' יוחנן, ר' נחמה, ר' יהודה ורשב"י, הם שהעבירו את תורתו לכל הדורות הבאים. רבי עקיבא חידש דרך לימוד והתבוננות לעומקם של פסוק, הלכה ומדרש. הוא לימד וחינך תלמידים רבים לאורה של דרכו ואף הוסיף דרכי לימוד וחינוך.³

רבי עקיבא יצא להורג על ידי הרומים בעיר בשנת 136 לספירה, לאחר שהקהל הקהילות ברבים, לימד תורה בזמן גזירות השמד של אדריאנוס ותמך במרד בר כוכבא.

רבי עקיבא היה תלמידם של ר' אליעזר בן הורקנוס ור' יהושע בן חנניה, ומשמשו של ר' נחום איש גמזו, אשר ממנו למד את עיקר דרכו במדרש התורה וכמוهو אמר "לעולם יהיה אדם רגיל לומר כל דבריך רחמנא לטוב" (ברכות ס', ע"ב). אמרה זו משקפת את רוח דמותו ומשנתו: האופטימיות שלו, ראיית הטוב בכל מצב, הבנת ההליכים ארוכים וכوابים ומתן דגש על הטוב שבתהליך, ועל סופו הטוב, מתוך אמונה שלימה שהכל מאת הקב"ה - מתומצחים באמירתו "כל דבריך רחמנא לטוב עביד" ("כל שעושה הרחמן לטובה עשוה"). ראיית הטוב שבמעשיו של הקב"ה מובילה את רבי עקיבא להצעיר על הפסוק "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא י"ט, י"ח) כעל פסוק מרכזי בתורה.

דמותו יוצאת הדופן של רבי עקיבא הביאה את הרב קוק לכנותו בשם "איש האהבה" - דמות שמתמזגת בה כל האהבות: האנושית, הלאומית והאלוהית ביחד (עלות ראייה חלק ב', עמ' ד').

³ לפי אנציקלופדיה יודית 'דעת'.

עוד על דמותו של רבי עקיבא ראו:

א. ז' פרנקל, דרכיו המשנה, ירושלים תש"י"ט, עמ' 118.

ב. ש' ספראי, רבי עקיבא בן יוסף – חייו ומשנתו, ירושלים תשל"א, עמ' 9.

ג. ב' לאו, חכמים, ב, ירושלים תשס"ג, עמ' 179.

מבחן

חלק זה של המדריך, העוסק בראשיתו ובמשנתו של רבי עקיבא, מביא גירסה משולבת של מקורות חז"ל ללימוד וuisוק בgan הילדיים.

פרק א - מביא את סיפורו ראשיתו של רבי עקיבא, איש התורה וגבורת התנאים, בשלוש יחידות הקשורות זו בזו.

פרק ב - מביא ממשנתו של רבי עקיבא ומחלוקת לחמש יחידות שאינן הקשורות האחת לשנייה, וניתן לעסוק בהן בכל זמן המתאים לה.

uisוק בדמותו של רבי עקיבא ובמשנתו, בונה רובד נוסף בעולם הערבי-דתי של הילד. כדי שהלימוד יהיה ממשמעוני, מומלץ שדמותו ומשנתו ילווה את הילד במהלך השנה כולה, בהקשר לנושאים הנלמדים בגין או בהקשר למעגל השנה. ניתן לעסוק במהלך השנה בכל היחידות או בחלוקת, ניתן גם לעסוק בכל יחידה בהקשר המומלץ במדריך, או בכל הקשר ממשמעוני אחר - לבחירתך.

פרק א - ניתן לספר על ראשיתו של רבי עקיבא בזמן בו מתהילים ללימוד תורה בגין, ולספר על מי שהתחילה ללימוד תורה בגין מאוחר, ולמרות זאת הtmpid ומד תורה עד שנהיה לריב גדול מאד.

פרק ב - ממשנתו של רבי עקיבא במהלך השנה:
א. ואהבת לרעך כמוך - ניתן לספר בחודש טבת בהקשר לעשרה בטבת, בסימון ליום הפסוק בפרשת השבוע, או בשבוע החמ"ד.

ב. ביקור חולין - ניתן לספר במהלך חודשי החורף, או במועד אחר כאשר הנושא רלוונטי בגין, לשיקולך.

ג. גם זו לטובה - ניתן לספר במהלך חודשי החורף, ובכל מועד אחר, לשיקולך.

ד. החכמים שהיו מסובים בבני ברק - מומלץ לספר לקרהת פסח.
ה. חורבן גואלה - מומלץ לספר לקרהת יום העצמאות, או לקרהת יום ירושלים, ובכל מועד מתאים אחר.

עשה בربיו עקיבא: סיפור ראשיתו

רבי עקיבא, חי בתחילת דרכו באזורי לוד בסוף ימי בית שני, והחל את דרכו כרועה צאן, בדומה למנהיג האומה יעקב אבינו, משה רבינו ודוד המלך.

סיפור ראשיתו של רבי עקיבא מופיע בספרות חז"ל בשלוש גרסאות, שתיהם מהן בתלמוד הבבלי. האחת משובצת בסוגיית 'היוצאים בראשות' שבמסכת כתובות (סב, ע"ב - סג, ע"א), העוסקת בתלמידי חכמים שעזבו את נשוטיהם לתקופה ארוכה והלכו ללימוד תורה. גרסה שנייה מובאת במסכת נדרים (ג, ע"א) ודנה במשמעותו המדוקיקת של לשון הנדר. גרסה שלישית מובאת באבות דרבנן (אדרא"נ), כבואר למשנה "והו מתאבך בעפר רגליהם ושוטה בצמא את דבריהם". המשנה מציגה מודל של דמותם חכם המציב את לימוד התורה בראש סולם העדיפויות שלו, ושהיה לגודל בתורה אף שהחל את לימודיו כמבוגר המגדל את משפחתו בעוני.

המדריך מציג גרסה המשלבת בין שלוש גרסאות המקור [שילוב הגרסאות מתבסס על מאמרו של א' הנקין: צמיחתו של רבי עקיבא - הסיפור השלים].

עקיבא רועה הצאן

מסכת כתובות (סב, ע"ב – סג, ע"א) ומסכת נדרים (ג, ע"א)

רבי עקיבא רועה של כלבא בן שבע היה. ראתהו בתו שהוא צנוע ומעולה. אמרה לו: אם אתה לשך תמן לבית המדרש? אמר לה: הנה. נתקדשה לו בצדעה. שמע כלבא-שבוע, הדירה הנאה מכל נכסיו. בימות החורף היו ישנים ממתבן והוא מלקט תנן משערותיה. אמר לה: אילו היה בידי הייתי נותן לך ירושלים של זהב. בא אליו ונדמה להם כבן אדם. וקרא על הפתחה ואמרה: תננו לי קצת תנן, שאשתתי ילדה ואין לי במא להשכיבת. אמר רבי עקיבא לאשתתו: ראי אדם זה שאפיילו תנן אין לו. אמרה לו: לך לבית המדרש.

הסיפור מציג בתחילתו את רבי עקיבא כרוועה צאן. רعيית צאן כשלב חניכת חשוב למנהיג הדור, חוזר בתיאור ראשיתן של דמיות מקראיות שהפכו למנהיגי ישראל. לדוגמה, יעקב שרעה את צאן לבן (בראשית, כט), משה רבנו שרעה את צאן יתרו (שמות, ג) ודוד המלך שרעה את צאן אביו ישע (שמואל א, יז). חז"ל קשו קשור מיוחד בין רבי עקיבא ויוסף אבינו, שמצלול שמותיהם דומה ושם נשותיהן - רחל - זהה. בשני המקרים מסופר על רועי צאן שהיו בקשר עם בתו של בעל העדר, המעסיק של הרועה. הקשר של שניהם עם בנوت האדון היה למורת רוחו של האב, אשר ניסה לחבל בו, אך למורת זאת לשתי נשים היה תפקיד מרכזי בחיי בעלהן. החיבור בין רבי עקיבא לרווחי הצאן המקראיים קבוע בתודעה את התנא רבי עקיבא במעמד של אבות האומה, ובהתאם לכך משנתו והשפעתו היו לדورو ולכל הדורות.

חז"ל ספרו לנו על חי העוני של עקיבא ורחל. העוני מתסלל את עקיבא שאינו יכול להעניק לאשתו חיי עושר ורווחה, אשר אליהם הייתה רגילה בבית אביה. אליו הנביא, המחופש לאדם עני, משקף להם מציאות קשה אף משליהם והוא זו המאפשרת להם התבוננות מחודשת במצבם, ובኒית סולם ערכיהם שבראשו מעמידה רחל את לימוד התורה.

גננת יקרה,
סיפורו ראשיתו של רבי עקיבא מחולק לשושן יחידות בגל אורך. כדי לשמור על רצף סיפורו יש ליחס לו שלושה מפגשים שאינם רוחקים זה מה. ניתן לספר על רבי עקיבא לקראת לג בעומר או לעסוק בנושא בתחילת השנה, למשל כשמתהילים למד חומש בראשית בגין, כדוגמה לאדם שלמרות גילו המבוגר, והעוני הקשה ממנו סבל, למד תורה והיה לגדול התנאים. שימי לב - **משפטים המודגשתים בתכלת** ניתן להפנות לשאלת ילדים.

לפני הרבה שנים, כשהבית המקדש השני עדיין עומד בירושלים, חי בארץ ישראל רועה צאן בשם עקיבא. עקיבא היה איש טוב לב ועדיין הוא טיפל בכבשים במסירות רבה: כאשר טלה ברוח מן העדר וכמעט נפל לבור בשדה, הרום אותו עקיבא בעדינות והחזיר אותו לאמו, הכבשה.

عقبא היה רועה מצוין, אך הכבשים לא היו שלו. הוא רעה את עדרי הצאן של איש עשיר ונדייב, ששמו כלבא שבובע, שקראו לו כך ממשום שהוא לא שמר את כספו הרבה רק לעצמו. במשך שנים רבות הוא וכל בני משפחתו נהגו להזמין אליהם את עני העיר לאירועות ומזינות, כדי שלא יירעבו לחם. האירועות האלה היו כל כך גדולות ומשביעות, עד שכולם ידעו שכל מי שנכנס אליו רעב כמו כלב, יצא שבע. וכך במהלך השנים דבק בו הכינוי 'כלבא-שבובע'.

יום אחד רחל, בתו של כלבא-שבובע, פנתה אל עקיבא ואמרה לו: "عقبא, אבא רצה שאנשא לתלמיד חכם. אבל אני רוצה להתחתן איתך. למה אני רוצה להתחתן איתך, ולא עם תלמידיך? אני רואה את צניעותך, את מידותיך המועלות, את התנהוגות הנעים שלך לככבים ואת החוסס היפה שלך לכל אדם. וכן אני רוצה להינשא לך. אבל אתה חייב להבטיח שתಲך למדוד תורה". עקיבא חייך, וענה לה: "אם התנהוגות שלי והמידות שלי מוצאת חן בעיניך, למה אני צריך למדוד תורה?" כדי להיות אדם דגול צריכים את שני הדברים: צריך לשלב בין השכל ללב. צריך גם את חכמת התורה וגם מידות טובות", ענתה רחל. "אבל איך אלמד תורה? אני יודעת לקרוא אות אחת".

אמרה לו רחל: "אני מבקשת שתנסה למדוד. למען ולמען. אני בטוחה שתצליח ויום אחד תהיה גדול בתורה. אני מאמין בכך". עקיבא הבטיח לרחל שיימד תורה, והם נישאו.

אבייה של רחל, כלבא-שבובע העשיר והנדיב, חרג הפעם ממנהגו. הואensus מאד על שבתו התהנתנה בסתר עם הרועה הבור. כלבא-שבובע ידע שעקיבא הוא איש בעל מידות טובות ורואה מצוין, אבל הוא רצה שרחאל תחתן עם תלמיד חכם הבקיא בתורה. הוא גירש אותה מביתו והחליט שהיא והרועה שלה, לא יקבלו ממנו שום עזרה או כסף.

רחאל וعقبא היו עניים מאוד. הם היו כל כך עניים שלא היה להם בית, וכך הם נאלצו לגור במתבן - מחסן תבואה שיש בו הרבה קש. היה להם קר מאד בחורף וחם מאד בקיץ. מידי בוקר כאשר כמו משתתם, היה עקיבא מוציא א ניצי קש משערת האהובה, והצטער שהיא, שהייתה רגילה לישון במיטה רכה והיה לה מספיק אוכל, ישנה עכשו על עירימות קש ומסתפקת במעט האוכל שהצלicho לקנות. עקיבא הבטיח לרחל: "אילו היה לי כסף, הייתי מעוניין לכך תכשיט יקר כמו כתף יפה, ששמו ירושלים של זהב, שיקשת את שערך במקום קש". עיניה של רחל היו לחות מדמעות: "אני צריכה כסף או תכשיטים. הדבר הטוב ביותר שאתה יכול לעשות הוא למכת למדוד תורה, כמו שהבטחת לי".

יום אחד שמעו אדם קורא מבחו: "פתחו לי, פתחו את הדלת. אני צריך עזרה!" מיהרו רחל וعقبא לפתח את הדלת. איש עני מאד, לבוש בגדיים וקרועים, נכנס בהול וקרא: "מההה! מההה! אשתי ילדה תינוק, ואני לנו אפילו מעט קש שעליינו נוכל להניח אותו!". רחל אספה וצררה במהירות את כל אלומות הקש שמצאה במתבן ונתנה לאיש. הוא הודה להם וرز לאשתו ולתינוק שלו. רחל וعقبא שמחו שיכלו לעזור לאדם אחר מהמעט שיש להם.

הם לא ידעו שהאיש העני לא היה אדם רגיל - היה זה אליהו הנביא מחופש לאדם. עקיבא חייך אל אשתו ו אמר לה: "ראי, רחל. עד כמה שאנו חיים במחסור, יש אנשים עניים מאיתנו, שאפילו קש ותבן אין להם. אנו צריכים להודות לה' על מה שיש לנו, ועל שיזכה אותנו לעזרת אדם אחר ממה שנתן לנו".

הביתה בו רחל ואמרה לו: "عقبא, אתה מוכחה למכת לבית המדרש ולהתחל למדוד תורה".

לפניך מספר הצעות לפועלויות שונות בגין.
תוכלי להתאים את הרעיונות המובאים כאן לידי הган שלך, על פי רמת התפתחותם ועל פי יכולותיהם. את מזמנת להוסיף משלך וליצור פעילויות נוספות.

- חקר:** הסיפור מזמן חקר של תפקיד הרועה והתקנות להן הוא נדרש בעבודתו זו.
שאלות לדוגמה:
 - מה עושה רועה צאן?
 - מה הרועה צריך לעשות כדי להיות רועה טוב?
- ערכים ומידות:** ניתן לשוחח על ערך לימוד התורה לאור פסוקים המוכרים לילדים, למשל: "ושיננתם לבניך", "והגית בו יומם ולילה".
- מרחבי חיים וקהילות:** ניתן להרחיב את הדיוון על המקומות בהם רואים את ערך לימוד התורה בקהילה: כמו בית מדרש, ישיבה, מדרשה ועוד'.

הרמלה וטג'יג'ית עריספה או קאנע

האתר מיועד לצפייה באמצעות מחשב נייח/נייד בלבד. ניתן להיכנס לאתר בשתי דרכים:
לסרוק את הבירקוד באמצעות הטלפון הנייד, ולשלוח לעצמך את הקישור בדוא"ל
או בוטסאף לפתיחתו במחשב. אפשרות שנייה היא להקליד את הכתובת הרשומה מטה,
בשורות הכתובת בדף (מומלץ להעתמש בדף כרום).

רועה צאן ועובדתו
bit.ly/shepherd-work

ביקור בבית מדרש
bit.ly/beith-hamidrash

רבי עקיבא לומד תורה

אבות דרבי נתן

בן ארבעים שנה היה ולא שנה כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר.
אמר: מי חקק אבן זו.

אמרו לו: עקיבא, אי אתה קורא "אבני שחקו מים" (איוב יד, יט)?
מיד היה רבי עקיבא דן: קל-וחומר בעצמו. מה רך פסל את הקשה. דברי תורה
שקשין כברזל. על אחת כמה וכמה ישחקווהו את לביו שהוא בשר ודם.
מיד חזר ללימוד תורה. הלא הוא ובנו וישבו אצל מלמדי תינוקות.
אמר לו: רבי למדני תורה. אחז רבי עקיבא בראש הלוח, ובנו בראש הלוח.
כתב לו אלף בית ולמזה. היה לומד והולך שלמד כל התורה כולה ---
בכל יום ויום היה מביא חכילה של עצים. ח齐יה מוכר ומתרנס,
וח齊יה מתקשט בה.

עמדו עליו שכנוו ואמרו לו: עקיבא, אבדתנו בעשן. מכור אותן לנו, וטול שמן
בדמיון, ושנה לאור הנר. אמר להם: הרבה סיופוקים אני מסתפק בהן: אחד,
שאני שונה בהן; ואחד, שאני מתחمم כנגדן; ואחד, שאני יכול לישון בהם".

אָזֶלֶס

לפי המדרש, אירוע מכוון בשגרת יומו של רבי עקיבא כרואה צאן,
הוא שיצר את המפנה שהביא את רבי עקיבא לידי לימוד תורה. בעודו רועה
צאן ליד הבאר, הבחן שהאבן על-פי הבאר נחקרה מן המים שנטרפו עליה במשך
שנתיים רבות. הדבר הביאו לידי תובנה חדשה בדבר הסיכון שנפתח לו עצמו לשינוי
קיומו בחיים.

התורה נמשלת למים חיים והלב - לאבן הקשה. דימוי התורה למים חיים מוכר לילדים
ותואם את עולם המושגים שלהם, ולכן מוצגת כאן גרסה שונה, אמן, מגרסת המקור, אך
תואמת לרעיון אותו הוא מעלה.

הלימוד המשותף של עקיבא יחד עם בנו אצל מלמד התינוקות מפגיש את הילדים עם
דמותו של רבי עקיבא כבעל משפחה.

הלימוד המשותף עם בן צער יכול לעורר רגשות מורכבים. מצד אחד הזרחות ומצד שני
תמיהה על איש מבוגר הלומד בגין/בכיתה א' כמו ילך קטן.

המדרש ממשיך ומציג את רבי עקיבא כמי שגר עם משפחתו ודואג לפרנסתם, גם אם
היא מועטה וdochקה. יחד עם זאת הוא עומד בהבטחתו לרחל ומתמיד בלימוד תורה בכל
לילה ולילה, עד כדי כך שהעשן שיוצא מהמדורה שלוורה הוא לומד תורה בלילות, מפריע
לשכנים. למרות העוני הקשה, רבי עקיבא ורחל היו שותפים למאץ והסתפקו במועט כדי
שרבי עקיבא יוכל להתקדם בלימוד התורה.

שים לייב - משפטים המודגשתם בתכלת ניתן להפניות כשאליה לילדיים.

באחד הימים יצא עקיבא לרעות את הצאן, והוביל את הנבשים אל באר המים לרעות את צמאונן. הוא החל לשאוב את המים מתוך הבאר, ופתחו שם לב, שאחת האבניים בבאר אינה כשאר האבניים - כולה מלאה חריצים ויש בה חורים כל כך גדולים, שהיא ממש חולה.

תמה עקיבא ושאל את חבריו הרועים: "מה קרה לאבן זה? איך יתכן שהוא חולה?" ענו לו חבריו: "המים שמטפטפים עליה בכל יום שחקו אותה: טיפה אחר טיפה, במשך שנים רבות, יצרו את החריצים והחורים".

חשב עקיבא בלבו: "איך זה יכול להיות? הרי האבן כל כך קשה וחזקה, והמים מטפטפים עליה בעדינות. כיצד הם יכולים לשחוך אותה? ואז הבין בביטחון: המים מטפטפים על האבן הקשה בכל יום, שוב ושוב, בלי להפסיק".

"וכי הלב שלי קשה יותר מהאבן?" חשב עקיבא, "התורה היא הרוי כמו מים חיים. אנסה גם אני ללמידה כל יום מעט, אפילו רק אות אחת, מילה אחת, או פסוק אחד. אם אתאמץ בכל יום ואתמיד - אצליח ללמידה תורה". עקיבא החליט ללמידה תורה. הוא הلق' יחד עם בנו הרבה תלמידים, וביקש מהם שילמד גם אותו.

אין, אתם חושבים, שעקיבא הרגיש כאשר יש ללמידה בחברת בנו וילדים קטנים אחרים? לא היה אפשר לו שואלי זה נראה מוזר, שאיש כל כך בוגר יושב ולומד עם ילדים צעירים. הוא ידע שכדי ללמידה תורה עליו לדעת לקרוא ולכתוב. הוא למד ושינן יחד איתם אל"ף-בי"ת-גימ"ל, עד שהכיר את כל האותיות. אחר כך למד לצרף את האותיות למילים ואת המילים למשפטים.

עקיבא לא היה יכול לשבת וללמידה במשך כל היום כמו בנו והילדים האחרים. הוא היה צריך לעובוד קשה, כדי לפרט את משפחתו:

הוא כבר לא היה רועה. הוא חטב עצים ומכר אותם בשוק. חלק מן העצים הוא השאיר לעצמו, כדי שיוכל להדליק בלילה אש ולהמשיך ללמידה לאור המדורה. השכנים כעסו: "עקיבא! המדורות שלך מפירות לנו. כל הבית שלנו מתמלא בעשן וקsha לנו לנשום בגלلن. נקנה מך את העצים, ובכיסף שניתן לך קנה שמן למנורה, ותוכל ללמידה לאור המנורה!". עקיבא סרב. הוא נזקק לעצים יותר מאשר לשמן.

אייה שימוש נוסף עקיבא עשה בעצים?

עקיבא ורחל היו עניים מאד, ועקיבא השתמש/md/orה גם כדי לחמם את הבית. על הגזעים שנונטו שכב לישון, כי כבר לא נשאר אפילו קש לשכב עליו. אבל עקיבא לא התיאש.

הוא זכר שגם אם הוא טרוד בעול פרנסת המשפחה, וגם אם הלימוד קשה לו לפעם, הוא יזכור ושינן עד שידען לקרוא ולכתוב, כמו המים בבאר, שבכוח ההתמדה שלהם יכולים לחזוב אפילו באבן הקשה.

לפניהם מספר הצעות לפעילויות שונות בגן. תוכלם להתאים את ההצעות המבאותם כאן לילדיו הגן שלך, על פי רמת התפתחותם ועל פי יכולותיהם. את מוזמתה להוסף משלך וליצור פעילויות נוספות.

• חקר ודיון: על הבאר ותפקידו בחיה רועה צאן.

שאלות לדוגמה:

- מהי באר? איפה יש בארות?
- מתי למדנו על באר?
- מתי רועה צאן מגיע לבאר?

• חקר: הילדים יאספו מקורות מידע. יערכו ניסויים מדעיים הממחישים מושגים רלוונטיים: שאיבת מים, חלחול המים וכדו'.

• יצירות ויצירות במרחב חיים: חצר הגן כמרחב חינוכי: יוזמה של בניית באר בגן, תכנון הבאר, בחירת החומרים, בחירת המקום (הרחבת באתר).

• למידה השת��ותית: כוחה וחשיבותה של התמזה: מה הקשיים בעמידה בהחלטה שהתקבלה, המשמעת העצמית הנדרשת, המוכנות להתמודד גם כאשר לא מצליחים בפעם הראשונה, ומה השכר הצפוי למתמיד: הישג, תחושת הצלחה, עלייה בערך העצמי.

הרכבה ו疊加 וריסות קאיין

האתר מיועד לצפייה באמצעות מחשב נייח/נייד בלבד. ניתן להיכנס לאתר בשתי דרכים:
לסרוק את הברקוד באמצעות הטלפון הנייד, ולשלוח לעצמך את הקישור בדוא"ל או בווטסאפ לפטיחה במחשב. אפשרות שנייה היא להקליד את הכתובת הרשומה מטה, בשורת הכתובת בדף (מומלץ להשתמש בדף כרום).

בארות נמקור מים

bit.ly/wells-water-source

בנייה באר בחצר הגן

bit.ly/well-outdoors

רבי עקיבא אדורל התנאים

מסכת נדרים (ג, ע"א) ומסכת כתובות (סג, ע"ב)

הלא שתיים עשרה שנה, לפניו ר' אליעזר ור' יהושע. לסוף שתים עשרה שנה בא לביתו. שמעו לאותו ז肯 שואמר לה: עד כמה את נהגת אלמנות חיימ? אמרה לו: אם לי הוא שומע ישב שתים עשרה שנים אחרות. אמר: אם כן ברשות אני עושה. חזר וישב שתים עשרה שנים אחרות בבית המדרש.

כאשר בא, הביא עמו עשרים וארבעה אלף תלמידים. שמעה אשתו, יצאה לקראתו. [--] כשהגיעה אליו, נפלה על פניה ונישקה את רגלו. היו משמשין (או: תלמידיו) דוחפים אותה. אמר להם: עזבה, שלוי ושלכם – שלה הוא.

שמע אביה שהגיע אדם חשוב לעיר. אמר: אלך אליו, אולי יספר את נדרי. בא אליו. אמר לו [ר"ע]: האם נדרת על דעת שׁיְהָה אדם חשוב? אמר לו: אפילו (אם היה יודע) פרק אחד, ואפילו הלכה אחת. אמר לו: אני הוא.

נפל על פניו ונשך לרגלו, ונתן לו חצי ממונו.

רבי עקיבא עזב את ביתו והלא לבית המדרש ברשות, בעידוד, בתמיכה, ואפיו ביזמת רחל אשתו. המדרש חזר ומדגיש שזו החלטה משוטפת ורצון משוטף, להציג את ערכם ללימוד התורה בראש סולם הערכיהם והעדיפויות, ולהגשים אותו גם במחירות קקר וקשה של עוני ובידידות, אותו שילמה רחל.

המדרש מביא את ההכרה הפומבית של רבי עקיבא בתרומותה המכרעת של רחל אשתו לעובdet היותו גדול בתורה ולתורה של למידה את כל תלמידיו. הכרה זו היא המענה והתגמול של רבי עקיבא להקרבה של רחל אשתו, שהרי בלי יוזמתה, דחויפתה ועיזודה הוא לא היה מתחיל ללמידה, ובלי מתן רשותה - הוא לא היה ממשיך ללמידה ולא היה מצליח להגיע לדרגה כל כך גבוהה בלימוד התורה.

המדרש ממשיך בתיאור תהליך חזרתו בתשובה של כלבא-שבוע, שהתרחט על נדרו וביקש להתיירו בעזרת הרוב הגדול שהגיע לעיר, ורבי עקיבא עזר לו למצוא את הדרך לחזור בו.

שימי לב - משפטים המודגשתם בתכלת ניתנת להפנות לשאלת ילדים.

הרב

עקביא כבר ידע לקרוא היטב, אז הוא למד את חמישת חומשי התורה. הוא קרא שוב ושוב ושין, עד שלמד את כל התורה כולה. يوم אחד אמרה לו רחל אשתו: "עקביא, הגיע הזמן שתתකם בלימוד התורה. כדאי שתלך ללימוד בבית המדרש של רבי אליעזר ורבי יהושע". עקיבא ידע שרחל מציאה לו לנסוע רחוק מהבית ולימוד תורה, כי היא אוהבת אותו מאד, אבל בית המדרש רחוק.

אין לדעתכם הרגיש עקיבא כשהבין שעליו לנסוע רחוק מbiות?

אין יעזוב את הבית? אין יעזוב את המשפחה? עקיבא אהב מאוד את משפחתו, והוא ידע שרחל והילדים יתגעגו אליו. אבל הוא ראה שרחל מוכנה לוותר על טובتها - כדי שהוא יוכל למד תורה, והוא הבין של לימוד התורה חשוב מכל.

עקיבא נפרד מਆתו וילדיו ונסע לעיר רחוקה, ללימוד בבית המדרש של ר' אליעזר ור' יהושע. הוא למד שם במשך הרבה שנים, שטים-עשרה שנים. בהתחלה למד פירושים לתורה ואחר כך הוסיף פירושים משל עצמו. כמו המים ששחקו אט-אט את האבן בברא, כך תורה מים-חיים נכנסת ללבו של עקיבא, שעכשיו שלו רבי עקיבא.

וכן, רבי עקיבא נהיה למורה בעצמו. הוא התחיל ללמד תורה. הוא היה מורה לכל כך טוב, שהתאספו סביבו תלמידים רבים. הם אהבו אותו מאוד והוא התפרנס כתלמיד חכם שמחדש חידושים. רחל שמעה גם היא על גודלו של בעל, ולמרות שהתגעגעה אליו מאוד, היא שמחה שהוא מקיים את הבטחה שהבטיח לה כשהתחתנו. הוא נהיה גדול בתורה, כמו שהיה ביקשה ממנו, ועכשו כל תלמידיו נהנים מחכמתו. לאחר שעברו הרבה שנים, שטים-עשרה שנים, החליט רבי עקיבא לחזור לבתו עם כל תלמידיו הרבים. הוא הגיע לדלת ביתו וכבר כמעט נכנס פנימה, ואז שמע שכן אומר לאשתו רחל: "מה זה? כל כך הרבה שנים את חייה בבדידות ובונני. נאלצת לעבוד כל כך קשה!avel נהייה מפורסם וחשוב ואת יושבת בלבד בבית בלי בעליך?"

מה, לדעתכם, רחל תענה לשכן?

רבי עקיבא שמע את רחל עונה לשכן: "אל תדאג לי. אם היי שואלים אותי, הייתי רוצה שבعلي ימשיך ללימוד ולימוד תורה, אפילו עוד שטים-עשרה שנים. אני שמחה שהוא שמח בלימוד תורה ומלמד כל כך הרבה תלמידי חכמים. זה הדבר החשוב ביותר".

מה, לדעתכם, יעשה רבי עקיבא?

רבי עקיבא שמע את דברי אשתו, והבין שהוא רוצה עוד ללימוד ולהעמיק בתורה, ושרחל אשתו מבינה זאת ומסכימה להתגעגע אליו עוד. הוא חזר מיד לבית המדרש, למד עוד הרבה שנים, עוד שטים-עשרה שנים, ורק לאחר מכן חזר לבתו, כאשר עשרים וארבעה אלף תלמידים מלאוים אותו. בכל העיר עברה השמועה, שהנה מגיע הרב הגדול וכולם יצאו לקבל את פניו בשמחה. כאשר רחל ראתה את רבי עקיבא בתוך כל ההמון, היא רצה אליו, נפלה לרגלו, ונישקה אותו בשמחה ובאהבה. תלמידיו של רבי עקיבא לא ידעו מי האישה המוזרה זו, וניסו לגרש אותה. רבי עקיבא עצר אותם ואמר: "עזבו אותה! אל תגרשו אותה! שלי ושלכם - שלה הוא".

שלי ושלכם - שלה הוא. למה התכוון רבי עקיבא?

"כל מה שאני ואתם למדנו בתורה - הכל בזכותה! זאת אשתי, רחל. זו היא שהתעקשה שאלך ללימוד ולימוד תורה נוספת לשם כך על טובתה שלה".

גם כלבא-שבוע, אביה של רחל, שמע שmagiu לעיר תלמיד חכם גדול, וביקש לפגוש אותו. כאשר בתו רחל התאחדה עם עקיבא הרועה, בגיןוד לרצונו, הואicus מeos והחליט שהוא לא יתנת לרחל שום כסף. עכשו הוא התחרט על כן. כאשר נודע לכלבא שבוע שהחכם הגדול רבי עקיבא הוא אותו עקיבא, רועה הצאן שרחל נישאה לו, הוא שמח מאוד ונתן לרחל בתו ולר' עקיבא מחלוקת מכל רוכשו. רבי עקיבא שמח שעכשו יש לו כסף, והוא יכול להעניק לאשתו את התכשיט היפהפה והיקר ירושלים של זהב".

לפניך מספר הצעות לפועלויות שונות בגין.
תוכלי להתאים את הרעיוןות המובאים כאן לילדך הגן שלך, על פי רמת התפתחותם
ועל פי יכולותיהם. את מזמנת להוסף משלך וליצור פעולויות נוספות.

• **ביטוי אישי:** חריטה ובקשת סליחה בגין הילדים.

שאלות לדוגמה:

- מתי מבקשים סליחה?
- איך אפשר לבקש סליחה? הצעו דרכים שונות לבקש סליחה.
- שתפו: מתי ואיך אתם ביקשتم סליחה?

• **ערכים ומידות:** ניתן לדון בהכרת טוביה - רבינו עקיבא מכיר טוביה לרחל על הקרבתה הרבה
למענו ולמען ערך לימוד התורה. חשיבות ההכרת הטוביה והוקרת התודה בחיי היום יום - הן
כלפי אנשים אחרים והן ככלפי שמיים.

הרחקה ופיתוחן רוסחן כאון

האתר מיועד לצפייה באמצעות מחשב נייח/נייד בלבד. ניתן להיכנס לאתר בשתי דרכים:
לסרוק את הביקור באמצעות הטלפון הנייד, ולשלוח לעצמך את הקישור בדוא"ל
או בווטסאפ לפטיחה במחשב. אפשרות שנייה היא להקליד את הכתובת הרשומה מטה,
בשורת הכתובת בדף (מומלץ להשתמש בדף כרום).

שירים וסרטונים - רבינו עקיבא

bit.ly/songs-rabi-akiva

צמיחתו של ר' עקיבא - הסיפור המלא

bit.ly/rabi-akivas-full-story

פענתו של רבי עקיבא

וילג'ה ו'

ואהבת לרעך כמוך

בראשית-רבה, נד, ז

בן עזאי אומר: 'זה ספר תולדות אדם' - זה כלל גדול בתורה.

רבי עקיבא אומר: 'ואהבת לרעך כמוך' - זה כלל גדול בתורה.

הערות

אחד הביטויים הנעלים ביותר במערכת היחסים בין אדם לחברו הוא הפסוק בספר ויקרא (יט, יח): "ואהבת לרעך כמוך אני ה". בתלמוד הירושלמי ובספרות חז"ל מובא ויכוח בין רבי עקיבא לשמעון בן עזאי, מהו הפסוק המרכזי ביותר בתורה כולה.

רבי עקיבא אמר "ואהבת לרעך כמוך - זה כלל גדול בתורה".

בן עזאי, לעומת זאת, טען שהכתב "זה ספר תולדת אדים" (בראשית, ה, א) גדול וחשוב יותר. הדגש בדברי רבי עקיבא אינו רק על המילה "גדול", אלא בעיקר על המילה "בתורה".

כלומר, אהבת הרע היא לא רק כלל חשוב מבחינה חברתית ואנושית, אלא זהו כלל כלל מצוות התורה. התורה שמצוות אחרות בצדיו "ואהבת את ה' אלוהיך" (דברים, ז) ובמצוות רבות נוספות, מtabסת על המצוות החביב לאחוב את הרע. ואכן, רבבות מצוות התורה הן פרטיהם של הכלל החשוב הזה. רבי עקיבא, שראה את הטוב במעשהיו של הקב"ה והדגיש את הטוב שבמעשהיו האדם, כונה על ידי הרב קוק "איש האהבה" - דמות שמתמזגות בו כל האהבות: האנושית, הלאמית והאלוהית ביחיד.

גנט יקרה, הפרק העוסק במשנתו של רבי עקיבא, פותח בסיפור על הפסוק "ואהבת לרעך כמוך" שרבו עקיבא הצבע עליו כ"כלל גדול בתורה". הסיפור מדגיש ומחדד שה"ואהבת לרעך כמוך" הוא פסוק מההתורה ולא אמרה של רבי עקיבא, כמו שלעתים טועים לחשוב, ובנוספ" - מסביר את משמעות הפסוק לילדים. ניתן לעסוק ביחידה זו לקראת צום עשרה בטבת (בו החל המצור על בית המקדש הראשון), או למשל לקראת יריד 'חמד' של חסד'.

מומלץ לפתח את המפגש בהשמעת השיר "ואהבת לרעך כמוך".

האתר המלווה מציע מגוון ביצועים לשיר.

שים לב: הקטעים **המודגשים בירוק** מתאימים לרמת התפתחות גבוהה. ניתן לדלג עליהם, או ללמידה אוטם, בהתאם להחלטתך.

শিমি לב - משפטים **המודגשים בתכלת** ניתן להפנות לשאלת לילדיים.

בבית המדרש ישבו חכמים ולמדו תורה. בינויהם ישרביעי עקיבא, ראש החכמים, הייתה עצום בתורה והניג את העם בזמן בו הוא חי. בבית המדרש נשמעו מלמול שיחות ופירושי פסוקים. כל החכמים ותלמידיהם היו שוכנים בלימוד התורה. לפעתם אחד התלמידים שאל בקול: "מאי זה פסוק בתורה לומדים הרבה מצות? מהו הפסוק הקשור להכני הרבה מצות? שבludeיו או אפשר להבין הרבה מהמצות?" דיברו החכמים ביניהם והתווכחו. כל אחד מהם הציע פסוק אחר שלדעתו הוא הכלל הגדול בתורה. לפעתם, נעם רבי עקיבא במרכז בית המדרש וחומש 'ויקרא' בידו. בבית המדרש השתררה דממה. ורבי עקיבא קרא מהתורה בקול גדול: "וְאַהֲבָתָ לֶרֶעֶךְ כִּמְזֻקָּךְ". "ואהבת לרעך כמוך" הוא פסוק חשוב מאוד, שלומדים ממנו הרבה מצות, הוא פסוק שהרבה מאוד מצות הקשורות אליו. אהבת לרעך כמוך - זה כלל גדול בתורה. "חזר הדגיש ואמר רבי עקיבא.

"מי יכול להיות רע? למה מתכוונים כשאומרים לאוהוב את הרע?" שאל התלמיד. "רע יכול להיות חבר או חברה, אח או אחות, שכן או שכנה - כל אדם אחר. כשאנו מצוים לאוהוב את הרע, את الآخر, הציוי הזה קשור למצות רבות שהן מצות של בין אדם לחברו, וקשרות להתנהגות בין אנשים, בין בני אדם. אייה מצות למשל? מצות צדקה, מתנות עניות, ביקור חולים, והדרת פני זkan, כבוד אב ואם, ועוד מצות רבות מאוד, שאדם אחד מקיים לפני אדם אחר. גם מצות לא תעשה, דברים שאסור לעשות: כמו האיסור לשקר, או לגנוב, או לרמות אנשים אחרים - قولן מצות הקשורות לאהבת לרעך כמוך". אם כך, הדרך לקיים מצות "ואהבת לרעך כמוך" היא לקיים מצות שבין אדם לחברו" סיכם רבי עקיבא.

"אבל למה דוחק הפסוק הזה הוא כלל גדול בתורה? התעקש התלמיד. "רוב המצאות שאדם מקיים בחיי היום יום שלו הן מצות של בין אדם אחד לשני, בין אדם לחברו, ובגלל שאלה בעצם רוב המצאות שאנו מקיימים, זהו כלל גדול בתורה". יותר מכך: אלו מצות שאפשר לקיים אותן רק כשיש אהבה וכוונה לבב. רק כשוחצים לשמח ולאוהוב את الآخر. המצאות שהן בין אדם לחברו הן רבות יותר ודורות כוונה לאוהוב את الآخر".

"עכשו אני מבין למה זה כלל גדול בתורה", אמר התלמיד **"אבל איך אפשר לקיים את הכלל הזה?"** הוא שאל.

"בואו נחשב ביחד, איך אנחנו עוזרים לאנשים?" השיב רבי עקיבא. **"למשל מפני שיבת תקום".** לעזר לאנשים זקנים", ענה תלמיד אחד. **"ולמה זו מצווה של אהבתת?"** כי אפשר לקיים את המצווה זו רק עם כוונה לאוהוב מישחו אחר, מישחו מבוגר" ענה תלמיד שני. "גם ביקר חולים", הוסיף תלמיד שלישי "גם לתת צדקה, כי מי שנוטן כסף לאחר, שאין לו, עושה את זה מתוך כוונה לעזר לו. כהה הוא אוהב אותו" - ענו תלמידים אחרים. **"מצוין!"** אמר רבי עקיבא **"נתמתם דוגמאות מצוינות לקיום מצות אהבת לרעך כמוך".**

הכל הזקן, היה חכם וצדיק אמר: **'מה ששנוא عليك אל תעשה לחברך - זהה כל התורה כולה.'**

כל היתר, הוא פירוש זה בלבד. **למה אתם חושבים שהוא התכוון?**

"למשל, אם אני לא אוהב שלוקחים לי דברים בלי רשות, אז גם אני לא אקח למשהו אחר"

עונה התלמיד.

"חשיבות מאד להשתדל כל הזמן, לא לעשות אחרים את מה שאנו נון לא אוהבים שעושים

לנו" סיכם רביעי עקיבא "ולכן בדיק התכוון היל הילן, שהיה נשיא הסנהדרין, כשה אמר: 'מה

ששנוא עליך אל תעשה לחברך'. זו דרך נוספת וחשובה לקיום מצוות 'ואהבת לרעך כמוך'

בכל יום".

ואור ופלאכ

לפניהם מספר הצעות לפועלויות שונות בגן.

תוכלי להתאים את ההצעות המובאות כאן לילדיו הגן שלך, על פי רמת התפתחותם

ועל פי יכולותיהם. את מזמנת להוסיף משלך וליצור פעילויות נוספות.

• **بيיטוי אישי:** קיום המצווה 'ואהבת לרעך כמוך' בחיי היום יום.

שאלות לדוגמה:

- איך אנחנו מקיימים את מצווה 'ואהבת לרעך כמוך' בגן? (גן בקהילה)

- איך את/ה מקים/ת את מצווה 'ואהבת לרעך כמוך' במשפחה? (גן בקהילה)

• **קהילתיות:** הצעות להקמת פרויקט 'ואהבת' בשיתוף ההורים והקהילה.

הכמה וplexgo ורשות קאיין

האתר מיועד לצפייה באמצעות מחשב נייח/נייד בלבד. ניתן להיכנס לאתר בשתי דרכים:

לסרוק את הברקוד באמצעות הטלפון הנייד, ולשלוח לעצמך את הקישור בדוא"ל

או בוטסאף לפטיחה במחשב. אפשרות שנייה היא להקליד את כתובת הרשומה מטה,

בשורת הכתובת בדף (מומלץ להשתמש בדף כרום).

מאמר: וואהבת לרעך כמוך

bit.ly/article-ve-ahavta

משחקי התאמת כרטיסים

bit.ly/matching-cards

ויליאם ביקור חולים

מסכת נדרים מ, ע"א

מעשה בתלמיד אחד מתלמידי רבי עקיבא שחלה,
ולא נכנסו חכמים לבקרו. נכנס רבי עקיבא לבקרו.

ובשביל שכיבד וריבץ לפניו חיה. אמר לו: רבי, החיתני.
יצא רבי עקיבא ודרש: כל מי שאינו מבקר את החולה

כאי לו שופך דמים וכל המבקר את החולה גורם לו שיחיה,
וככל המבקר את החולה, מבקש עליו רחמים שיחיה.

מצוות ביקור חולים היא מצווה חשובה מאוד. למרות שהיא לא מפורטת
במפורש בתורה, חז"ל הרבו לדzon בה.

הפעם הראשונה בה אנו פוגשים דיון של חז"ל במצוות ביקור חולים, היא בתחילת
פרשת וירא, לאחר שאברהם אבינו מל' את עצמו ואת בני ביתו: "וירא אליו ה' באלוני
מן ראה והוא ישב פתח האهل, כחום היום" (בראשית יח, א).

רש"י: "לבקר את החולה... יומם שלישית למלתו היה ובא הקב"ה ושאל בשלוומו".

מכאן למדנו חז"ל על מידותיו של הקב"ה, שלימד על חשיבות ביקור חולים.

המשמעות真正 של דין שיעור (אין מינימום או מקסימום פעמיים שצורך לקיים
אותם): "אלו דברים שאין להם שיעור: הפאה, והביבורים, והראיון, וגמרות חסדים, ותלמיד
תורה" (מסכת פאה, א, א). הגمرا משיכת את מצוות ביקור חולים לגמירות חסדים. הגمرا
מוסיפה שהמבקר חוליה כאילו לוקח חלק מחוליו (כל המבקר חוליה נוטל אחד מששים
בצערו [נדרים ל"ט, ע"ב], ובכך מקל עליו ועזר לו להחלים).

מהமדרש על רבי עקיבא שהلن לבקר את תלמידו החולה, למדנו חז"ל שהמבקר חוליה עוזר
לו במילוי צרכיו ומבקש עליו רחמים.

הנץ

גננת יקרה,

ביקור חולים היא אחת המצוות דרכם מחנכים לקיום מצוות "ואהבת לרעך כמוך".
במהלך חודשי החורף בהם נפוצות מחלות החורף מומלץ לעסוק במצוות ביקור חולים ואף
לבנות יחד עם ילדי הגן "נווה ביקר חולים" הכוול למשל תשומת לב לכך שילד לא הגיע
לגן, בירור מצבו הבריאות, בדיקה האם משחו יכול לבקרו או לדבר איתו בטלפון, הכנת
ציור ליד החולה וטיפולה לרופאותו. התפילה לרופואה היא הזדמנות לחנק את הילד לפנוט
בתפילה לקב"ה. בעת צרה אפשר לפנות בכל שפה ובכל דרך. ניתן כמובן לעסוק בנושא
בהזדמנויות שונות לאורך השנה כולה.

שימי לב - משבטים המודגשתם בתכלת ניתן להפנות כשאלת ילדים.

רבי עקיבא היה גדול מאוד בתורה, והוא לו הרבה מאוד תלמידים. פעם אחת תלמיד של רבי עקיבא, נחמה, היה חולה ולא הגיעו למדוד בבית המדרש.

רבי עקיבא שאל את תלמידיו: "היכן נחמה?"

תלמידיו הסתכלו זה זהה, משכו בכתפיהם וענו: "אנחנו לא יודעים".

"אף אחד מכם לא הלך לבקר אותו ולבדוק מהו חולתו?" תהה רבי עקיבא. השתררה שתיקה לא נעימה.

"איך זה ייתכן? תלמידי חכמים שאינם מבקרים את חברם החולה?" רבי עקיבא שאל את עצמו. "אולי הם שוכנים כל כך בלימוד התורה, שאפילו לא שמו לב שנחמה לא הגיעו לבית המדרש?"

הרהר רבי עקיבא בדבר, ואמר לעצמו: "מצוות ביקור חולים חשובה מאוד. אני צריך להסביר זאת לתלמידים שלי. איך אעשה זאת?"

רבי עקיבא קם ממקומו בבית המדרש, הפסיק את שיעור התורה ויצא לדרך. "לאן הוא הולך?" שאלו תלמידיו זה את זה.

רבי עקיבא הלך לבתו של נחמה החולה.

"מה זה? מה הוא עושים?" שאל תלמיד אחד.

"קיימים מצוות ביקור חולים" ענו לו חברי.

כאשר רבי עקיבא הגיע לחדרו של נחמה. מיד נשנכנס שם לב שהחדר אינו מסודר. צלחות וכוסות מלוכלכות היו מונחות באיז סדר ובחדר שרר ריח לא נעים. נחמה שכב מנמנם בMITTEDתו והשתעל מדי פעם.

רבי עקיבא ניגש למיטה והרטיח מים כדי להכין לנחמה משקה חם.

לאחר מכן נכנס שוב לחדרו של נחמה, ובקט סיידר את החדר. פינה ממנה את הכלים המלוכלכים, טאטא את רצפת החדר ולבסוף פתח את החלון לרווחה, כדי שיוכנס לחדר אוורור רענן ונקי.

כאשר סיים רבי עקיבא את מלאכתו, ישב לצד מיטתו והחל להתפלל לרופאותו. נחמה פקח את עיניו, הסתכל בפליאה בחדרו הנקי והמאורר, ואז הביט ברבו האהוב והבין שרבי עקיבא בא לבקרו, דאג לו והתפלל עליו.

מיד הרגיש טוב יותר וקרא: "רבי, **הַחִיְתָנִי** החזרת אותו **לחיים!**".

כאשר יצא רבי עקיבא מביתו של נחמה, אמר לתלמידיו: "דעו לכם, תלמידי, כל מי שմבker את החולה, **כאי לו הוא מרפא אותו!**".

התלמידים התפלאו: "מה זאת אומרת? הרי בדרך כלל מי שעוזר לנו להחלים ולהתרפא הוא הרופא. איך מי שմבker את החולה יכול לרפא אותו?"

ורבי עקיבא הסביר: "לכל אחד מאיתנו חשוב מאוד שיטפלו בו ויישמו לב אליו. במיעוד כשאנחנו חולים וחלשים אנו רוצים שיתפללו علينا ויבקשו עבורנו מהקב"ה רפואה שלמה. לכן מצוות ביקור חולים כל כך חשובה. כאשר שמים לב לחולה, בaims לבקר אותו, מתפללים לרופאותו, שואלים אותו איך הוא מרגיש - עוזרים לחולה להרגיש טוב יותר, ובהרבבה מקרים זה גם עוזר לו להחלים ולהרגיש שחזר לחיים".

הנהנו התלמידים וחשבו בלבם: רבי עקיבא באמת חכם מאוד וגדול מאוד בתורה. ובנוסף, הוא גם צדיק גדול, כי הוא מבין איך לעוזר לאנשים אחרים. הוא מקיים בעצמו את הכלל הגדול שכתוב בתורה - **'ואהבת לרעך כמוך'.**

לפניך מספר הצעות לפעולות שונות בגין.
תוכלי להתאים את הרענוןנות המובאים כאן לילדך הגן שלך, על פי רמת התפתחותם ועל פי יכולותיהם. את מזמנת להוסיף וליצור פעילויות נוספות.

• ביטוי אישי: מצוות ביקור חולים.

שאלות לדוגמה:

- אין אפשר לעזר לחבר חוליה להרגיש טוב יותר?
- אין אפשר לשמח לחבר חוליה?

• למידה למרחבי חיים: יצירות סביבה חינוכית המביאה את המצווה לידי ביטוי - בפיינט המשפחה, בلوح המודעות, תיבת מכתבים וציורים ליד החוליה.

• יזמות וקהילתיות: מה ניתן ללמד מעשי של רביע עקיבא ואין אפשר לישם אותם בגין (לשים לב מי לא בא לגן, לבדוק אם מישחו יכול לבקר אותו? להתפלל עליו, וכו').

• רלוונטיות ומשמעות: היום בעידן של מחלות מדבקות, לא תמיד ניתן לבקר חבר. כדאי לעודד את ילדי הגן להתקשר אל חבר שלא הגיע. ניתן לחלק מדבקה מיוחדת ליד שהתקשר להתעניין בשלוום חבר שחלה.

הרמקה ופתרונות וריאנטים

האתר מיועד לצפייה באמצעות מחשב נייח/נייד בלבד. ניתן להיכנס לאתר בשתי דרכים:
לסרוק את הבrcode באמצעות הטלפון הנייד, ולשלוח לעצמך את הקישור בדוא"ל
או בווטסאפ לפתיחה במחשב. אפשרות שנייה היא להקליד את הכתובת הרשומה מטה,
בשורת הכתובת בדף (מומלץ להשתמש בדף כרום).

סרטון - ביקור חולים

bit.ly/video-bikur-holim

פעילות בקהילה - ביקור חולים

bit.ly/kehila-bikur-holim

מאמר - ביקור חולים

bit.ly/articles-bikur-holim

הכל לטובה

מסכת ברכות, ס, ע"ב

רבי עקיבא היה הולך בדרך, הגיע לעיר, ביקש אכסניה ולא נתנו לו.
אמר: 'כל שעושה הקב"ה, לטובה'.

הלך ולן בשדה והיה עמו תרגגול, חמור ונמר. בא הרוח וכיבת את הנר, בא החתול
ואכל את התרגגול, בא אריה ואכל את החמור.

אמר: 'כל שעושה הקב"ה לטובה'
בו בלילה בא גיס, שבת את בני העיר. אמר להם (ר"ע לתלמידיו)
האם לא אמרתי לכם כי כל מה שעושה הקב"ה הכל לטובה?

לעוזר

המדרש מספר לנו על רבי עקיבא כאיש אופטימי הרואה טוב במעשה
הקב"ה. זהה אופטימיות מיוחדת המבוססת על אמונה בדרכי ההשגחה. רבי
עקיבא היה תלמידו של רבי נחום איש גמזו, אשר ממן למד לראות ולהאמין בטוב
שעשה הקב"ה. "ומדוע קראו לו נחום איש גם זו? - שעל כל דבר שקרה לו אמר 'גם
זו לטובה'" [תענית כ"א ע"א].

כשקרים דבריהם טובים, ואנו רואים ומכירים בטוב שהקב"ה משפייע علينا, זו מעלה גדולה
וטובה. אך מה קורה כשקרים דברים רעים, עצובים וקשיים? בא רבי עקיבא ומלמד אותו
את כוחה של ראיית הטוב, המשלבת וმתבססת על אמונה בקב"ה, ואומר שככל מה שעושה
הקב"ה - עשוה לטובה.

אנחנו, בני האנוש, רואים רק חלק קטן מאוד מההתמונה הכלולית. הקב"ה, המגיד מראשית
אחרית, רק הוא רואה את התמונה הכלולית. וכך גם אם בתקופות מסוימות בהיסטורייה, או
בזמנים בחיננו הפרטיים, אנחנו חווים קושי וצער, علينا תמיד לזכור ולהאמין שהכל לטובה.
שבסופו של דבר, הקב"ה יגלגל הכל לטובה. זו דרכו של רבי עקיבא שכאשר נאלץ לישון בעיר,
נטרפו לו החמור והתרגול וככבה לו הנר, לא ידע למה הקב"ה גרם בכך. הוא לא ידע شيובא
הגיס על העיר. אבל הוא האמין! הוא האמין שככל מה שעושה הקב"ה, עשוה לטובה, והאמין
שבסופו של דבר זה לטובה. רבי עקיבא מלמד אותנו אופטימיות מתוק אמונה, להאמין ולומר
"גם זו לטובה" בזמנים טובים ובזמנים רעים, לברך על הטובה ולברך על הרעה, מתוק אמונה
גדולה שגם הטובה תגיע, ותקווה גדולה שהיא תגיע במהרה.

גנטית יקרה,
דמותו של רבי עקיבא ממשיכה ללוות אותנו לאורך השנה, וממדרש אחד למשנהו אנחנו
לומדים על משנתו ודמותו המשלבת אופטימיות מתוק אמונה עצומה באהבתו וرحمתו של
הקב"ה על כל מעשיו. ניתן להיעזר במדרש לאחר מכן שארע בגן ודרך לבנות דרכך
התמודדות אמונהית עם מצבים קשים, או בכל הזדמנותבה ניתן להמשיך ולהניע לאמונה בקב"ה.

הסיפור מומלץ לילדים בגילאי 5-6.

שימי לב - משפטים המודגשתם בתכלת ניתן להפנות לשאלת ילדים.

רבי עקיבא היה אדם שראה טוב בכל דבר. **למה הכוונה?** רבי עקיבא האמין שהקב"ה עושה רק טוב, ולכן בכל מצב חיפש את הטוב. גם כשהראה לו שהדברים קשים, או אפילו לא טובים, הוא ידע לחפש את הטוב שבתוכו ויגיע בסוף. פעם אחת, יצא רבי עקיבא מעירו והלך לעיר אחרת למד שם תורה. הוא לקח איתו בדרך חמור, תרגגול ונרג.

למה חמור? כדי לרכוב עליו.

למה תרגגול? כדי שייעיר אותו בבוקר.

ונר, בשביל מה? כדי שיוכל למד תורה לאורו גם בלילה.

הדרך הייתה ארוכה, ולמרות שיצא בדרך מוקדם בבוקר, לא הספיק להגיע ליעדו עד שהשמש שקעה והערב ירד. רבי עקיבא לא רצה להישאר בשדה בשעות הלילה, ולכן ניגש לנכפר הסמוך לדרך הראשית וחיפש מקום להתarra בו ללילה אחד, לישון בו עד שייגיע הבוקר - ואז יוכל להמשיך בדרכו.

נכנס רבי עקיבא אל תוך הנכפר הקיש על דלתות הבתים וביקש להתarra אצלם למשך הלילה, אבל לא מצא מקום. הוא כבר היה עייף אחרי הדרך הארוכה שעבר.

אין מרגיש אדם שלא מוצא מקום לנוח בו?

רבי עקיבא לא התעצב, ואמר בלביו: "אין דבר. כל מה שעושה הקב"ה - הכל לטובה!".

נכנס רבי עקיבא לעיר הסמוך לנכפר. הניח לחמור ותרגגול אוכל מתחת לעץ, פרש את שמיכותיו, הדליק את הנר והתחיל למדוד תורה.

לאחר כמה דקות של לימוד, שם לב שהחמור נעלם. אולי ברח? חיפש אותו ולא מצא. על מה ירכוב בבוקר? - **אין מרגיש אדם שרואה שהחמור שלו נעלם?**

רבי עקיבא לא נבהל ולא הצטער. הוא אמר: "לא נראה. כל מה שעושה הקב"ה - הכל לטובה!" והוא המשיך למדוד תורה לאור הנר.

לאחר מספר דקות של לימוד, הרים את עיניו מהתרגגול וראה שגם התרגגול שלו לא נמצא. אין יתרור בבוקר? - **אין מרגיש אדם שרואה שהתרגגול שלו נעלם?**

רבי עקיבא לא נבהל ולא הצטער. הוא אמר. הוא אמר: "לא נראה. כל מה שעושה הקב"ה - הכל לטובה!" והוא המשיך למדוד תורה לאור הנר.

בעודו יושב ומתעמק בלימוד התורה - באה רוח וכייתה לו את הנרי!

אין מרגיש אדם שישן בעיר ולא במיטה מסודרת, בלי חמור, בלי תרגגול ועכשו/apilo/bei/or?

רבי עקיבא לא נבהל ולא הצטער. הוא אמר: ... **מה אתם חושבים שרבי עקיבא אמר?**"אם כך עשה לי הקב"ה, ודאי עשה זאת לטובה!"

שכב על האדמה בחושך, ונרדם...

כאשר התעורר בבוקר המשיך רבי עקיבא בדרך, בהילכה ולא רכב על חמורו. עבר שוב ליד אותו הכהר, שבו רצה ללוון. ומה הוא גילה? כל הנכפר היה שומם. ריק מתושבים!

הוא גילה שבמהלך הלילה הגיעו לכפר שודדים וכל תושבי הנכפר נאלצו לברוח! אז הבין רבי עקיבא: כל מה שעושה הקב"ה - הוא עושה לטובה!

אולי הייתה נכנס ומתראה בכספי - גם אני הייתי נאלץ לברוח!

ואילו החמור שלי לא היה בורך, ודאי היה נוער בלילה, כשבאו השודדים, ואז הם היו מגלים אותו. ואילו התרגגול שלי לא היה נעלם, ודאי היה קורא בקול והשודדים היו מגלים אותו.

ואילו הנר לא היה כביה ברוח, הוא היה מאיר בחשינה והשודדים היו מגלים אותו! "ברוך הוא שכל מה שהוא עושה - עושה לטובה!"

הודה רבי עקיבא לkbd"ה על שומר עליו והציל אותו.

עשה בחכמים שהיו מסובין בבני ברק

מתוך ההגדה של פסח

מעשה רבבי אליעזר ורבבי יהושע ורבבי אלעזר בן עזריה
ורבי עקיבא ורב טרפון שהיו מסובין בבני-ברק,
והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה,
עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם:
רבותינו, הגיע זמן קריית שמע של שחרית!

לעוזר

לאחר חורבן בית המקדש נוצר הצורך לעצב אופי אחר לליל הסדר.
אכילת קרבן הפסח עם מרור ומצות, שעמדה במרכז ליל הסדר, התבטלה.
אכילת המרור הפכה להיות מצווה מדרבנן בלבד, ואכילת המצה – אף שמצוותה
מדאוריתא, חסירה כי היא לא נאכלת יחד עם קרבן הפסח.

ר' אליעזר, ר' יהושע, ר' אלעזר בן עזריה, רבי עקיבא ור' טרפון התכנסו בبيתו של רבי
עקיבא בבני ברק, וברור היה להם שעלייהם לגבות אופי חדש לליל הסדר, ללא קרבן פסח.
הם החליטו להציג את חובה סיפור יציאת מצרים כעניין המרכזî בלילה זהה. לאחר החורבן
החכמים עצבו את ההגדה, קשו אותה לשבעוד במצרים, להיסטוריה של עם ישראל עד הגיוס
לשם, לניסים שהיו עם יציאתם ממשם, לעשר המכות, לкриעת ים סוף, להלל ולשבח, ולעزم
חובה הסיפור של כל הדברים הללו.

מדוע התכנסו החכמים החשובים דווקא בبيתו של רבי עקיבא, שהיה תלמידם? ומדוע החליטו
שסיפור יציאת מצרים יעמוד במרכז ליל הסדר? הכוון התקיים בبيתו של רבי עקיבא, מפני
שהוא, מכוח אישיותו האופטימית ואמונתו הגדולה בכל מה שעשו הקב"ה – עושה לטובה,
הוא מסוגל להוביל ליציקת תוכן חדש לליל הסדר שאחר החורבן. רבי עקיבא הוא המנהם
הגדול. הוא זה שלימד את יסודותיה של הגאולה הראשונה, גואלתם של ישראל ממצרים
וממנה נלמד גם לגאולה האחרונה. יציאת מצרים היא תחילת תהליך הגאולה הנמשך עד היום
ועד בוא גואל. החכמים עסקו כל הלילה בגאולה ובニסים, יותר מאשר בשבעוד, כדי למדנו
שגם במצב של לילה, עוד עתיד לעלות לבסוף אור השחר. וגואלתם של ישראל היא Cainit
השחר שבקע אורה (ירושלמי ברכות א, א).

יש מי שראה את התכנסות החכמים למטרת תכנון מהלכים הקשורים למרד ברומאים. אכן,
יש מקום לראות בכך – מעבר לתקנונים הטקטיים והמלחמתיים – גם הנחיה ברורה למסורת
את הנפש "עד שהגיע זמן קריית שחרית", כדרכו של רבי עקיבא שמסר נפשו וקרא
קריית שמע, בשעה שסרקו את גופו במסרקות של ברזל, ויצאה נשמתו ב"אחד" [מתוך מאמרו
של הרב יהודה זולדן, 'הגדה או קרבןليل הסדר שאחר החורבן'].

גננת יקרה,

רבי עקיבא, האופטימי, המאמין והרוואה שכל מעשו של הקב"ה הם לטובה, הוא המנוח הגדול. הוא זה שבביתו מתכנסים חכמים גדולים וחשוביים כדי להתנסם, להתמלא בכוח, וביחד לעצב את עתיד עם ישראל מותך עברו. מומלץ לספר את היחידה זו לקראת חג הפסח כחלק מהעסקה בהגדה.

ילדי הגן, המכירים את ראשיתו של רבי עקיבא ואת משנתו, יוסיפו עוד שלב בהבנת תהליכי הගולה של עם ישראל, לאור הדרכ שרבו עקיבא מוליך בה את דורו ואת הדורות הבאים.

שימי לב - **משפטים** המודגשתם בתכלת ניתן להפנות כ שאלה לילדים.

ללא כו

בליל הסדר, אנו קוראים בהגדה של פסח.

ובהגודה של פסח מוזכר גם רבי עקיבא:

"**מְעֻשָּׂה בָּרְבִּי אַלְיעָזָר וְרַבִּי יְהוֹשָׁעַ וְרַבִּי אַלְעָזָר בֶּן עֲזָרִיה, וְרַבִּי עֲקִיבָּא וְרַבִּי טְרָפּוֹן, שְׁהֵיו מָסְבִּין בְּבּוֹנִי בָּרָק, וְקוֹיו מְסֻפְּרִים בִּיצְיאַת מִצְרָיִם כֹּל אֶזְהָר הַלִּילָה, עד שְׁבָאוּ תַּלְמִידֵיכֶם וְאָמְרוּ לָהֶם...**"

זכרים מה אמרו להם תלמידיהם?

"**רְבּוֹתִינוּ, הָגַע זָמָן קְרִיאַת שְׁמָעַ שֶׁל שְׁחִירִית!**".

"**בדוק!** החכמים הסבו יחד, ישבו יחד בערב חג הפסח, כדי לזכור ולספר על הנס הגדול של יציאת מצרים.

כאשר רבי עקיבא ושאר החכמים שהיו איתו היו צעירים, בית המקדש עמד בירושלים על הר הבית. בכל חג פסח הם היו עולים לרוגל לירושלים, לחגוג את חג הפסח בבית המקדש, עם כל המשפחה. גם הזקנים והזקנות, גם הילדים הקטנים והתינוקות, כולם הגיעו לחגוג יחד את הפסח.

ומה עשו בבית המקדש? היו משתמשים בחצרות ה', וזובחים את קרבן הפסח. כל משפחה הייתה אוכלת ביחד את קרבן הפסח שלה וכולם שמחו יחד לפני ה'.

אבל בסיפור שלנו רבי עקיבא והחכמים היו מסובין בבני ברק, ולא עלו עם המשפחה לירושלים, לבית המקדש. **למה?**

כי בית המקדש חרב כמה שנים קודם לכן. וכבר אי אפשר היה לעלות לירושלים, להקריב קרבן פסח ולשםות לפני ה'. כל היהודים שנשארו בארץ ישראל היו עצובים מאוד בגלל החורבן, ולא ידעו איך יחגגו את חג הפסח, כאשר אין בית מקדש. עכשו אי אפשר לחגוג כפי שהם היו רגילים בזמן שבית המקדש עמד בירושלים.

לכן התכנסו הרבנים הגדולים והחשוביים: רבי אליעזר, רבי יהושע, רבי אלעזר בן עזריה ורבי טרפון. כולם באו אל מקוםו של רבי עקיבא בבני ברק, כדי לחשוב ביחד ולהחליט איך יצינו מעכשיו אתليل הסדר, כשבית המקדש חרב, ולא ניתן לקיים את מצוות עלייה לרוגל, ואי אפשר להקריב את קרבן הפסח בבית המקדש.

ולמה באו הרבנים החשובים דזוקא אל רבי עקיבא, למראות שהם היו חשובים ממנה?

החכמים ידעו שרבי עקיבא היה איש שראה את הטוב שככל מצב.
זוכרים שהוא אמר "כל מה שעשו הקב"ה - הכל לטובה!"

הוא ראה את הטוב בכל דבר שקרה.
"איך נחגג עכשו את חג הפסח, כאשר אפשר להזכיר את קורבן הפסח בבית המקדש?"
שאל רבי טרפון.
החכמים הנחנו בהסכמה ונאנחו בצער.

אבל רבי עקיבא לא נאנח איתם, אלא התחיל לספר ביציאת מצרים.
רבי עקיבא, חכה רגע" אמר רבי אליעזר "התחלת לספר ביציאת מצרים, ולא ענית על
השאלה של רבי טרפון".
"ליהיפך", ענה לו רבי עקיבא "סיפור יציאת מצרים הוא התשובה. כמו שהקב"ה גאל אותנו
משעבד מצרים והוציא אותנו מעבדות לחירות, כך אני מאמין ובוטוח שהקב"ה יגאל את עם
ישראל מסון החורבן".

"הבנתי", הנahn רבי טרפון "בסיפור יציאת מצרים, מזכירים את הסבל והקשי שעם ישראל
סבל במצרים, ומספרים על הטוב שעשה הקב"ה לעם ישראל. על שהוציא אותו מצרים,
מעבדות לחירות. כמו שהקב"ה הוציא אותנו משעבד מצרים בעבר, כך הקב"ה יגאל אותנו
ויעזר לנו גם בעtid".

רבי יהושע הסכים עמו: "כמו שהקב"ה הוציא אותנו מצרים, כך הוא יוציא אותנו מהמצב
הקשה בו בבית המקדש חרב, ויבנה לנו את בית המקדש".

"אני עדין לא מבין... למה צריך לספר ביציאת מצרים?" שאל רבי אלעזר בן עזריה.
כי כשאנו מספרים ביציאת מצרים אנחנו נזכירים שככל מה שה' עשה - הכל לטובה. אנו
בוטחים ומאמינים שכמו שה' עזר לעם ישראל, גאל והוציא את ישראל ממצרים, כך הוא
יעזר לנו ויגאל אותנו גם בעtid. בכל פעם שתבוא צרה על עם ישראל הם ידעו שבסוף ה'
יגאל אותם ויציל אותם. כמו שהציל את בני ישראל ממצרים" ענה לו רבי עקיבא.

החכמים ישבו וסיפרו על יציאת מצרים כל הלילה. הספורים על יציאת מצרים ניחמו אותם
באבלם על חורבן בית המקדש, והגבירו את אמונהם בקב"ה שיגאל אותנו שוב כמו שהוציא
אנו מצרים. הם כבר היו פחות עצובים. החכמים היו כל כך שוקעים בסיפורים על
יציאת מצרים, שלא שמו לב שהלילה כבר נגמר והבוקר עלה.

ואז הגיעו תלמידיהם ואמרו להם: "רבו תיינו..."
"הגיע זמן קריית שמע של שחרית!".

לפניהם מספר הצעות לפעילויות שונות בגן.
תוכלי להתאים את הרענון המובאים כאן לילדים הגן שלך, על פי רמת התפתחותם
ועל פי יכולותיהם. את מזמנת להוסף משלך וליצור פעילויות נוספות.

- **ביתי איש:** איך אתם חוגגים את ליל הסדר בביתכם?
שאלות לדוגמה:
 - איפה תחגגו את ליל הסדר? עם מי?
 - מי זכר מה שמים על שולחן הסדר?
 - מה התקיים שלך בליל הסדר?

• **למיצה שיתופית:** דיוון בעוצמת הביטחון של רבי עקיבא בקב"ה, ובאפשרויות שלו לראות את הטוב בכל מה שעושה הקב"ה. (ניתן לקשר לסיפור ביחידה הקודמת).

הרחקה ו疎远 רוסטן קאנ

האתר מיועד לצפייה באמצעות מחשב נייח/נייד בלבד. ניתן להיכנס לאתר בשתי דרכים:
לסרוק את הביקור באמצעות הטלפון הנייד, ולשלוח לעצמך את הקישור בדוא"ל
או בווטסאפ לפתיחה במחשב. אפשרות שנייה היא להקליד את הכתובת הרשומה מטה,
בשורת הכתובת בדף (מומלץ להשתמש בדף כרום).

משחקי פנטומימה ודרמה

bit.ly/drama-mishnat-rabi-akiva

רבי עקיבא וחכמים בליל הסדר

bit.ly/story-seder-rabi-akiva

סיפור ופעילויות לקראת ליל הסדר

bit.ly/video-seder-rabi-akiva

ויהי ה' ז חורבן ואולה

מסכת מכות, דף יג, ע"א

וכבר היה ג"ר ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרכם, ושמעו קול המונה של רומי מפלטה ברחוק מאה ועשרים מיל, והתחלפו בוכין, ורבי עקיבא משחק.

אמרו לו: מפני מה אתה משחק?
אמר להם: ואתם מפני מה אתם בוכים?

אמרו לו: הללו כושים שמשתחווים לעצבים ומקטרים לעבודת כוכבים יושבין בטוח והשקט,
ואנו בית הדום רגלי אלהינו שרוף (דף כד עמוד ב) באש ולא נבכה?
אמר להן: לך אני מצחק, ומה לעובי רצונוך,
לעושי רצונו על אחת כמה וכמה.

שוב פעם אחת היו עולים לירושלים, כיוון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדייהם. כיוון שהגיעו להר הבית, ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים,

התחלפו הן בוכין ורבי עקיבא מצחק.

אמרו לו: מפני מה אתה מצחק?
אמר להם: מפני מה אתם בוכים?
אמרו לו, מקום שכותוב בו: (במדבר, א) 'זהר הקרב יומת'
ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה?

אמר להן: לך אני מצחק, דכתיב: (ישעיהו, ח) 'ואuidה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריה בן יברכיהו', וכי מה עניין אוריה אצל זכריה? אוריה במקדש ראשון זכריה במקדש שני!
אלא, תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה,
באורייה כתיב: (מיכה, ג) 'לכן בגללם ציון שדה תחרש
בזכריה כתיב: (זכריה, ח) 'עוד ישבו זקנים וזקנות ברחוות ירושלים',
עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה - הייתה מתירה
שלא נתקיימים נבואתו של זכריה,
עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה -
בידוע שנבואתו של זכריה מתקימת.

בלשון זה אמרו לו: עקיבא, ניחמתנו! עקיבא, ניחמתנו.

המדרש מספר לנו על רבי עקיבא כאיש אופטימי הרואה טוב במשyi הקב"ה בהווה, והראה את הטוב במשyi הקב"ה בעtid, מתוך אמונה והבנת תהליכיים ארוכים ורוכבים וקשיים.

המדרש מחדד את ההבדל בין התגובה הטבעית של החכמים, הבוכים לראה הגויים הצוחלים עם אליליהם ברומי בשעה שבית מקדשנו חרב, לבין קול צחוקו של רבי עקיבא המאמין בזמןיות של עבודות האיליים אל מול נצחות UBODETH'.

באוטו אופן המדרש מספר על חבריו החכמים של רבי עקיבא, הבוכים כשרואים את השועל יוצא מבית קודש הקודשים. ואילו רבי עקיבא צוחק, מתוך ראיית נבואות החורבן בכפיפה אחת עם נבואות הנחמה. רבי עקיבא האופטימי, המאמין שהכל לטובה, והראה מהלכים ארוכי טוח, ראה את נבואת הגאולה של זכריה מתוך נבואת החורבן של אוריה. רבי עקיבא ראה את תחילת הגאולה בחורבן.

כתב על כך הראי"ה קוק: "מפני שלנפשו הענקית, העtid הרחוק ניצב כהווה. רבי עקיבא, המלא צהלה ל科尔 המונה של רומי, מפני שהאהבה האלוקית הנובעת מעומק חכמת ליבו הנפלאה הורתהו, עד כדי מלא ציור חי, כי רומי ואילייה כליל תחולף, ואור לציון לעד יזרח" (הראי"ה קוק, עולת ראייה, ב, עמ' ד).

גנטת יקרה,
חלקו השני של המדרש, מספר על חכמים העולים להר הצופים, עובד לילדים. רבי עקיבא מלמד אותנו בסיפור על היחס לחורבן ועוד יותר מכך על האמונה בגאולה. מושג הגאולה הוא מושג מופשט וקשה להבנת הילד ולבן נבטא אותו בסיפור בຄמיה לבניין בית המקדש.

הסיפור על רבי עקיבא הצוחק אל מול החורבן מתוך אמונה בגאולה, הוא שלב חשוב במשנת החמ"ד בימינו, בהם אנו זוכים לראות עין בעין בשוב ה' ציון.

מומלץ לספר את המדרש לקראת יום העצמאות או לקראת יום ירושלים.
מומלץ להתאים את הסיפור לילדים בגילאי 6-5 ובהתאם לשיקול דעתך.
שיימי לב - משפטים המודגשתם בתכלת נתן להפנות כ שאלה לילדים.

לפני הרבה שנים, אחרי שבית המקדש חרב, עלו ארבעה חכמים: רבן גמליאל, רבי אלעזר בן עזריה, רבי יהושע ורבי עקיבא לירושלים. **למה הם עלו לירושלים?** כדי להתקרב למקום הקדוש עליו עמד פעם בית המקדש. כשהגיעו להר הצופים, למקום ממנו רואים מרוחק את הר הבית ועליו בית המקדש החרב – קראו את בגדיהם.

מדוע קראו את בגדיהם? כי היו עצובים ואבלים על חורבן בית המקדש. ארבעת החכמים ירדו מהר הצופים והתקרבו להר הבית. כאשר הגיעו להר הבית ראו את הריסות בית המקדש. לפטע יצא שועל מחרובות בית קדשי הקדשים, המקום שהוא הכהן קדוש בבית המקדש. כשהראו זאת החכמים התחלו לבכות בכיו מרים על החורבן הנורא. פתאום שמעו קול צחוק. הרימו ראשם בתמייה: "מה מצחיק כאן? וממי זה צוחק?" וגילו שרבי עקיבא הוא זה שצוחק.

התפלאו החכמים ושאלו אותו: **"אנחנו בוכים אתה צוחק? מדוע אתה שמח?"** רבי עקיבא שאל אותם: **"ולמה אתם בוכים?"**

החכמים ענו לו: "אין לא נבנה? המקום הקדוש ביותר בעולם, קודש הקודשים בבית המקדש, הרב. זהו המקום אליו רק הכהן הגדול היה רשאי להיכנס, רק פעם אחת בשנה, ביום הכיפורים, וככשו שעולים מסתובבים בו. איפה כל הפאר וההדר של בית מקדשנו? איפה הקדשה? חיות פרא, תנאים ושועלים מסתובבים פה... או... או...". בכוים של החכמים גבר.

למרבה הפלא צחוקו של רבי עקיבא גבר גם הוא, והוא הסביר: **"לא צחkti בגל שאני שמח שבית המקדש חרב. אני עצוב מאד ואבל כמוכם. גם אני מתגעגע לימים בהם בית המקדש עמד על תילו ויכולנו לעבוד בו את הקב"ה. אבל בדיקת גל זה אני צוחק: אני בטוח שבית המקדש ייבנה שוב במהרה".**

"אין אתה יודעת את זה? נדהמו החכמים."

"כל מה שעושה הקב"ה – הכל לטובה, וכל מה שהוא אומר ומבטיח, הכל מתקיים. הקב"ה אמר: 'ציוון שדה תחרש....' הוא התכוון שציוון – היא ירושלים – תחרב ותהיה כמו שדה חרוש. וזה בדיקת מה שאנו רואים", אמר להם רבי עקיבא.

"זה שירושלים ובית המקדש חרבו, זהה עוד סיבה לבכי", אמר רבן גמליאל, והוסיף "ובטע שלא סיבה לצחוק".

"אתה צודק", ענה לו רבי עקיבא "אבל הקב"ה אמר גם: 'עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים'".

"מה זה אומר?" שאל רבי יהושע.

"הקב"ה הבטיח שירושלים תיבנה מחדש, יהודים יחוزو לגור בה וויכלו לחיות בה שנים רבות בשלווה, בשקט ובשמחה".

עכשו אנו רואים שה' אמר שירושלים תחרב – וזה באמת קרה. אבל אנחנו יודעים גם שה' הבטיח שירושלים ובית המקדש ייבנו מחדש, ומה שה' מבטיח – גם יתקיים. ולכן אני צוחק. אני בטוח שבית המקדש ייבנה שוב במהרה. אתם רואים את החומה שנותרה עומדת סביב הר הבית? שומעים את המית היוניים שעומדות עליה? הן מבטיחות לנו שהשניתה לעולם לא תעוזב את הר הבית ובית המקדש ייבנה מחדש".

הנהנו החכמים וחיכינו: "ר' עקיבא, ניחמתנו. ניחמת אוננו!"

לפנין מספר הצעות לפעילויות שונות בגן.
תוכלי להתאים את הreuונות המבאים כאן לילדיו הגן שלך, על פי רמת התפתחותם
ועל פי יכולותיהם. את מזמנת להוסף משלך וליצור פעילויות נוספות.

- למידה שיתופית:** יישום גישתו של רבי עקיבא לראות את הטוב בחיה היום.
- שאלות לדוגמה:

- איזה דברים טובים אנחנו רואים שה' עשה לנו בגן?
- איזה דברים טובים אנחנו רואים שה' עשה המשפחה ולחברים?
- איזה דברים טובים ה' עשה בארץ ישראל?

קהילה: ראיית הטוב בקהילה: להזמין לגן אנשים שמתנדבים בקהילה, להתנדב בעצמנו בקהילה.

למידה למרחבי חיים: מתן ביתוי בגן לראיית הטוב - ספסל יידיזות, מכתבי יידיזות בלוח הגן וכדו'.

ביתוי אישי: דיוון באופטימיות של רבי עקיבא וביבוחונו בקב"ה.

שאלות לדוגמה:

- מה גורם לחכמים לבנות? מה גורם לר' עקיבא לצחוק?
- מה גורם לכם לראות את הטוב במשיו של הקב"ה?

רלוונטיות ומשמעות: ניתן לקיים דיוון בנושא התקופה לkrarat يوم העצמאות / יום ירושלים.

הרתקה ו疎�יינט ריספער קאנע

האתר מיועד לצפייה באמצעות מחשב נייח/נייד בלבד. ניתן להיכנס לאתר בשתי דרכים:
לסרוק את הבירקוד באמצעות הטלפון הנייד, ולשלוח לעצמך את הקישור בדוא"ל
או בוטסאף לפתחה במחשב. אפשרות שנייה היא להקליד את הכתובת הרשומה מטה,
בשורת הכתובת בדף (מומלץ להשתמש בדף כרום).

בית המקדש בתפארתו

bit.ly/research-hamikdash

סרטון - המסע של רבי עקיבא

bit.ly/rabi-akiva-journey

רבי שמעון בר יוחאי (רשב"י)

"אמרו עליו: ינוחו לו לר"ש ברכות על ראשו" (ע"ז ס').

"כל ימי של ר' שמעון בן יוחאי לא נראית הקשת בענן" (תלמוד ירושלמי ברכות ט, ב).

רבי שמעון בר יוחאי, המכונה בספרות חז"ל גם שמעון בן יוחאי, רבי שמעון, או ר"ש, היה תנא בדור השני אחרי חורבן בית המקדש (כ חמישים שנה לאחר החורבן), נולד בגליל ולפי המסורת מת במרון ביום ל"ג בעומר.

רשב"י למד אצל רבי עקיבא בני ברק במשך 13 שנים, והוא אחד מחמשת תלמידיו המובהקים, אשר נותרו לאחר מות רוב תלמידיו במלחמה או במלחמה. הם היו אלו שהפיצו לאחר מכן את התורה בארץ. רבי עקיבא עצמו סמן את רשב"י (סמיכה היא מתן הרשות להורות הלכה ולשפוט בעניינים מיוחדים, כמו בדיני נפשות וקידוש החודש).

שרשת הסמכת תלמיד על ידי רבים מחברת את תורה התנאים לתורת משה רבינו. הסמיכה הופסקה על ידי הרומים חלק מגזרות השם של אדריאנוס), וכאשר נתפס רבי עקיבא וישב בבית האסורים, בא אליו רשב"י ללימוד איתו תורה שם. מבין חבריו של רשב"י שלמדו איתו תורה, ניתן לציין את התנאים רבי יוסי, רבי יהודה, רבי מאיר בעל הנס, רבי שמעון בן גמליאל ואיסי בן יהודה.

רשב"י היה גדול במדרש ובהלכה וחיפש תמיד את טעמי המצוות. גם באגדה היה גדול, וידועה, למשל, האגדה על הזוג מצידון. [על הזוג מצידון ראו: אלסטר אילן, הזוג מצידון גירושין מוצלחים, טלי אורות כרך יד].

כשנה או שנתיים אחרי מות רבי עקיבא (בערך בשנת 136 לספה"נ), התאספו חכמים בכרכם ביבנה. היו שם ר' יהודה בר אלעאי, ר' יוסי ורשב"י. דברי רשב"י באותה פגישה, בגיןות הרומיים, הגיעו לאוזני הקיסר שדן אותו למוותה. רשב"י ובנו אלעזר הסתרו מפני הרומיים. תקופה הסתרו בבית מדרש ולאחר מכן ישבו במערה במשך 13 שנים,أكلו פירות עץ חרוב ושתו מי מעיין, שהופיעו בפתח המערה באורח פלא.

ע"פ המסורת, רשב"י חיבר במהלך שנות שהותו במערה את "ספר הזוהר", שהוא הטקסט העיקרי של תורה הקבלה. לפני פטירתו, רשב"י מינה את רבי אבא תלמידו להעלות על כתוב את רזי התורה, כדי שלא תשכח בישראל. מסורת מרביתו בחיה, קובעת בספר הזוהר הוא מדרשו של רשב"י.

לפי המסורת רשב"י נפטר ביום רביעי, ל"ג בעומר. ביום פטירתו נערכת הילולה גדולה על קברו במירון, כפי שכותב בזוהר: ביום זה לא אמרום "תחנון", מדליקים מדורות ושרים שיריים שחוברו לכבודו.

רשב"ו ובנו במערה

מדרש לפי מסכת שבת (lag, ע"ב)

ומדוע קראו לו [לרב יודה בר-אלען] ראש המדברים בכל מקום?
שישבו רב יודה [בר-אלען] ורב יוסף ורב שמעון,
וישב יודה בן גרים עמם. פתח רב יודה ואמר: כמה נאים
מעשיהם של אומה זו: תיקנו שווקים, תיקנו גשרים, תיקנו מרחצאות.
רב יוסף שתק. נענה רב שמעון בן יוחאי ואמר:
כל מה שתיקנו - לא תיקנו אלא לצורך עצמן:
תיקנו שווקין - להושיב בהן זונות, מרחצאות - לעדן בהן עצמן,
גשרים - ליטול מהן מכס.

הLEN יודה בן גרים ומספר דבריהם ונשמעו למלכות.
אמרו: יהודה שעילה - יתעללה, יוסף שתק - יגלה לציפורו,
שמעון שגינה - ייהרג.
הלכו רשב"ו ובנו התחבאו בבית המדרש.
כל יום הייתה אשתו מביאה להם לחם ומים.
כאשר הגירה החריפה והסכנה גדלה, אמר לבנו:
נשים דעתן קלה, אם יענו אותה היא עלולה לנגולות את מחבונו.
הלו וחתבאו במערה. התרכש נס ונברא להם עץ חרוב ומעיין.
והיו פושטים את בגדייהם וושבים עד צווארם בתוך החול.
כל היום למדו תורה. בזמן התפילה התלבשו והתפללו,
ואחר כך חזרו ופשטו בגדייהם. ישבו שתיים עשרה שנה במערה.

בא אליהו ועמד על פתח המערה.
אמר: מי יודיע לרשב"ו שמת הקיסר ובטלה הגזורה?
יצאו וראו אנשים חורשים וזורעים. אמר מניחים חי עולם וועסקים בחיה שעה?
כל מקום שנונתנים עיניהם בו - מיד נשраф.
יצאה בת קול ואמרה להם: להחריב עולם יצאתם? חיזרו למערכתם.

בערב שבת בין השמשות ראו ז肯 שraz ואוחז בשני ענפי הדס.
אמרו לו: בשビル מה הענפים? אמר להם: לכבוד שבת.
שאלוהו: והלא מספיק לך הדס אחד?
ענה להם: אחד כנגד 'זכור' (שמות כ, ז) ואחד כנגד 'שמור' (דברים ה, יא).
אמר ר' שמעון לבנו: ראה כמה חביכין מצוות על ישראל.
נתגיישה דעתם.

במסכת שבת (lag u'ב – lag u'א) מובאות מחרוזות סיפורים על רשב"י, במסגרת סוגיה על ל"ט אבות מלאכה האסורה בשבת מן התורה. בסיפורים אלה מתואר שינוי בדמות רשב"י החל מן הסיפור הראשון על מרידתו בשלטון הרומי, ועד לסיפור האחרון בו הוא רואה את יהודה בן גרים "נתן בו עיניו ועשה לו של עצמות". הסיפור הראשון נפתח בדיון בין שלושה חכמים: רבוי יהודה [הנשיא] שшиб את מפעלי הבניה של הרומים, רבוי יוסף ששתק, ורשב"י שחלק על רבוי יהודה וקבע שכל מה שעשו הרומים היה לצורך עצם. משנודע הדבר לרומים הם קידמו את רבוי יהודה לתפקיד נכבד, את רבוי יוסף הגלו לציפורי ועל רשב"י גזו עונש מוות.

שתים-עשרה שנה הסתרו רשב"י ובני במערה מפני הרומים, וכל אותה עת הם למדו תורה. כשיצאו מהמערה לאחר תקופה כה ארוכה, לא היו יכולים להכיל את מראה האנשים העוסקים במלאת יומם, במקום למדוד תורה, שבכווחה לקיים את העולם. כתגובה, כל מה שננטנו בו עיניהם נשраф, ובת קול הורתה להם לשוב למערה. הם הגיעו לעצם שנים-עשר חדש נוספים. כשהיצאו, רבוי אלעזר נותר בתפיסתו ומבט עיניו שраф את סביבתו, בעוד רשב"י ריפא את כל מה שבנו שраф. רשב"י הסביר לבנו שדי בשניהם כדי לקיים את העולם בylimוד תורהם, ואל-לו לחושש מביטול התורה של זולתם. בפגישה עם ז肯 המהה לקרהת השבת עם שני צורות הדסים, הם נוכחו בחביבותן של המצוות על ישראל ובטל כעטם.

סיפור זה עוסק במתח שבין מסירות טוטאלית לתורה ובין פעילותות יומיומיות בחיי העולם הזה. תפיסת העולם האידיאלית ובלתי מתאפשרת של רשב"י, מתאימה ל"בני עלייה", ליחידי סגולה כמוו וכמו בנו, העליונים בתורה ובrixikh. לפי רשב"י, הייעוד היחידי הכספי בעולם הוא לימוד התורה. עד כדי כך שסביר שמי ששודך רק על התורה יומם ולילה פטור מתפילה. זהה תפיסת עולם אחרת אף חריגה מזו של שאר החכמים, שהיו טרודים במלאה, ולעתים אף בעלי מלאכה, בנוסף לעיסוקם בתורה. גם התלמיד מציג את דרכו של רשב"י כדרך ליחידי סגולה: "אמר אביי: הרבה עשו רבוי ישמעאל - ועלתה בידן, רבוי שמעון בן יוחי - ולא עלתה בידן" (בבלי ברכות, לה, ע"ב). במהלך שנים-עשר החודשים הנוספים במערה, רשב"י מגיע להבנה שלא כל האנשים מתאימים לחיות רק חי תורה. הוא הסביר לבנו שבשביל החיבור שבין השמים הארץ "די לעולם אני ואתה". המפגש עם היהודי הנחפץ לכבד את השבת ובידיו שני ענפי הדסים, אחד כנגד "זכור" ואחד כנגד "שמור", מגלה לרשב"י שיש לישראל מעלות, למרות שאינם מסורים לתורה באופן טוטאלי. גילוי זה מציג את סגולתו המיוחדת של רשב"י, שהיא מצד אחד "בן עלייה" הלומד תורה ודורש את סודותיה, ומצד שני רואה ומכיר במעלות ובטוב של כלל ישראל.

גננת יקרה, סיפורם של רשב"י ובני במערה הוא סיפור מכונן על התמסרות מוחלטת ללימוד התורה וסודותיה. בסיפור כאן אנו מספרים רק על היציאה השנייה מהמערה, כדי להתאים את הסיפור ליכולת הבנה וההתפתחות של ילדי הגן.

שימי לב - משפטי המודגשתים בתכלת נתן להפנות כ שאלה לילדים.

לפני המון השני, אחרי חורבן בית המקדש, כשהרומים שלטו בארץ ישראל, חי בארץ ישראל איש בשם רבי שמעון. לאבא של רבי שמעון קראו יוחאי, ולכן קראו לו 'שמעון בר יוחאי'.

מה לדעתכם פירוש המלים "בר יוחאי"?

בשפת המשנה אמרו בר במקום להגיד בן. ולכן לרבי שמעון שהיה הבן של יוחאי, קראו רבי שמעון בר יוחאי, ובקיצור רשב"ז. רבי שמעון אהב ללימוד תורה. הוא נסע הרחק מארשו ומילדיו כדי ללימוד תורה מפני רבי עקיבא. אחרי שנים רבות, שלוש עשרה שנים, בהן למד אצל ר' עקיבא, הוא הפך בעצמו להיות תלמיד חכם גדול ולימד תלמידים רבים. רבי שמעון הקדיש את כל זמנו ללימוד התורה.

באחד הימים, ישב רבי שמעון בר יוחאי עם ר' יהודה ור' יוסף, והם שוחחו ביניהם על החיים בארץ ישראל תחת שלטון הרומים. הם דיברו על הגזרות הקשות שגזרו הרומים ולאחר מכן דיברו על דברים שהרומים בנו בארץ ישראל:

אמר ר' יהודה: 'כמה טובים ויפים המבנים שהרומים בנו בארץ ישראל: הגשרים, החנויות בשוקים, בתיה המרחץ'.
ר' יוסף שמע את דבריו ר' יהודה ושתק.

אבל ר' שמעון ענה לו בתקיפות: 'הדברים שהרומים בנו הם אמנים יפים, אבל הם לא טובים. כי כל מה שהרומים עושים, הם עושים רק בשביב עצם. לא למען ארץ ישראל או למעןנו, היהודים. כטעונים שהוא חשוב הכוונה'.

למה אתה מתכוון?

צריך לחשב תמיד על הכוונה ולא רק על המעשה עצמו. צריך לחשב למה עשית את הדברים ולמען מי עשית את הדברים. הרומים בנו את הגשרים והשוקים למען עצם וטובתם, שייהה להם יותר קל לשלוט על ארץ ישראל, ולא כדי שלנו יהיו חיים יותר קלים ונעים. וכך, למן שהגשרים חזקים והחנויות יפות ובתי המרחץ נוחים - בכל זאת הם לא טובים', ענה לו רבי שמעון.

דברי החכמים הגיעו לאוזני השולטן הרומי שкусם ופסק:

רבי יהודה, שאמր על הרומים דברים טובים, יהיה מנהיג ודובר של היהודים. רבי יוסף ששתק - יצא לגור במקום רחוק, ורבי שמעון בר יוחאי, שדיבר דברים רעים על הרומים, יצא להורג!

כאשר רבי שמעון שמע על כך, הוא ברח ביחיד עם בנו, רבי אלעזר, ושניהם הסתרו בבית המדרש והמשיכו ללימוד תורה כל העת.

מדוע בבית המדרש ולא בבית?

הבית הוא המקום הראשון בו הרומים היו מחפשים אותם. לכן הם העדיפו להתחבא בבית המדרש. אבל בית המדרש אינו בית.

מה יאכלו שם? מה ישתו?

mdi יומ אשתו של רבי שמעון הייתה מגיעה בהיחבא, ומביאה להם אוכל ושתיה. אך מיום ליום הרומים הגיעו את החיפושים אחריו, ורבי שמעון חשש שהרומים יתפסו את אשתו בדרך אליהם. לכן,לקח עמו רק כתבי קודש וברח עם בנו למערה בגליל.

רבי שמעון ובני נאלצו לברוח ב מהירות מפני הרומים, ולא לקחו איתם שום דבר מלבד ספרי קודש. במערה לא היו אוכלים מים, היו בה רק חול ובנים.

מה יעשו? מה יאכלו? מה ישתו? איפה ישנו בלילה?

ה' עשה להם נס: בפתח המערה צמח בן-לילה עץ חרובים שופע פרי ומעין מים חיים וצלולים החל לנבוע ליד המערה. רבי שמעון ובניו, רבי אלעזר, הצליחו להתקיים בעזרת חרובים ומים אלה במשך כל השנים בהן חיו במערה - שנים רבות, שלוש עשרה שנים!

מה הם עשו במערה בכל השנים הללו?

הם רצוי אך ורק ללימוד תורה, והם אכן ניצלו את כל השנים האלה במערה ללימוד בתורתה'. לא היה שום דבר אחר שישיח את דעתם מן העיקר.

איך הם שמרו על הבגדים שלהם נקיים?

איפלו את בגדיהם לא היו צריכים להחליף ולכבס, כי היו להם רק הבגדים שלבשו בזמן שברחו למערה. כדי שהבגדים יישמרו ולא יתפלו, הם פשטו את בגדיהם והתכסו בחול כדי לשמור על צניעותם ועל כבוד התורה. רק כאשר הגיע זמן התפילה התלבשו והתפללו, ובסיום התפילה - פשטו שוב את בגדיהם והתכסו בחול. כך למדו תורה יומם ולילה במשך כל השנים. ה' שמר עליהם בכל השנים האלה, ודאג להם לחרובים ולמים.

עברו שנים רבות. יום אחד אליו הנביא עמד בפתח המערה, וקרא בקול: 'מי יודיע לביר יוחאי שהקיסר מת והגזרות התבטלו?' רבי שמעון ובניו שמעו את הדברים האלה, שמחו מאד ויצאו מן המערה כדי לחזור לביתם.

כאשר הלכו בדרך, ראו אנשים עובדים בשדה: חורשים וזורעים. הם לא הבינו: איך זה יכול להיות שאנשים עוסקים בדברים של יום-יום, ולא מקדישים את כל הזמן שלהם ללימוד התורה?

לפתע ראו איש רץ לבתו. היה זה ביום שישי, קרוב לזמן כניסה שבת, והאיש החזיק בידו שני ענפי הדס.

שאל אותו רבי שמעון "מה בידך?"

ענה לו "שני ענפי הדס לכבוד שבת קודש". "ולמה אתה מביא ענפי הדס לכבוד שבת?"

"כדי שייהי לנו ריח נעים וזה יענג אותנו בשבת".

"ולמה שני ענפים דוווקא?" - "אחד כנגד שמור ואחד כנגד זכור".

רבי שמעון ובניו שמחו מאד. למה?

הם שמחו כי הבינו שהיהודים אווהבים לקיים את מצוות התורה. הם שמחו כי הם רואו שאנשים אווהבים לעבוד את ה' בדרכים שונות. "בר יוחאי נמשחת אשראי..."

לפניהם מספר הצעות לפעילויות שונות בגין.
תוכלי להתאים את הרענון המובאים כאן לילדים הגן שלך, על פי רמת התפתחותם
ועל פי יכולותיהם. את מזמנת להוסיף משלך וליצור פעילויות נוספות.

• למידה שיתופית: שילוב חי תורה ועבודה.

שאלות לדוגמה:

- איזה מצוות אתם שמחים לקיים?
- למה את המצוות האלה?

• ביטוי אישי: איך אתם מקיימים מצוות? איך אתה מרגיש כשהאתה מקיים מצוות? האם שמח
לקיים מצוות? ניתן לבנות גרפ-עמודות בנושא קיום המצוות (הרחבה באתר).

• דין - שותפות פעולה: איך אנחנו הופכים דברים שעושים בחיי היום-יום - למצווה? (לדוגמה:
ברכה על האוכל, שמירת בגדים יפים לשבת וכדו').

הרמקה ו疋ג'י אונרוסטן קאנע

האתר מיועד לצפייה באמצעות מחשב נייח/נייד בלבד. ניתן להיכנס לאתר בשתי דרכים:
לסרוק את הברקוד באמצעות הטלפון הנייד, ולשלוח לעצמך את הקישור בדוא"ל
או בווטסאפ לפתחה במחשב. אפשרות שנייה היא להקליד את הכתובת הרשומה מטה,
בשורת הכתובת בדף (מומלץ להשתמש בדף כרום).

שירים, פיות וסרטונים על רשב"י
bit.ly/rashbi-music

פעילויות - לוח מצוות
bit.ly/board-mitzvot

משחק זיכרון
bit.ly/memory-game-10

רשב"ו ול"ג בעופר

ספר הזוהר, אדרא זוטא, רצ"א-רצ"ז

קודם ההסתלקות מהעולם הזה אני מעיד על עצמי
שכל הימים שעמדתי בחיי העולם הזה היתי משתווק לזכות
להגיע אל היום הזה: ולא נשלם רצוני רק היום הזה.
שהרי בಗלו סתרי תורה אלו מתעטר זה היום.

ועתה, לפניו הסתלקותי מן העולם רצוני לגנות סתרי תורה
לפני הקב"ה. שהרי כל אלו סתרי התורה יהיו עטרות בראשו
של הקב"ה. ובזה היום המשמש לא תמהר לשקו כמו ביום אחר,
שהרי כל היום הזה ברשותי נמצא. ועתה אתחיל לגנות דברים,
כדי שלא אבוא בבושא לעולם הבא.

אמר ר' אבא לא סיימ הנר הקדוש לומר "חיים" עד שהשתתקנו
דבריו ואני כתבתי... ולא הימי יכול להסתכל... כל אותו היום
לא פסקה האש מן הבית... כל אותו היום נפלנו על הארץ ובכינו.
לאחר שהלכה האש, ראיינו את הנר הקדוש, קודש הקדשים,
שהסתלק מן העולם, מעוטף, שוכב על ימינו ופנינו מחייכים.

קם רבי אלעזר בנו, לחת את ידיו ונשך להם
ואני לחכתי את העפר שתחת רגליו.

"ובגלל שעתידים ישראל לטעם מαιין החיים שהוא ספר הזוהר הקדוש,
יצאו על ידו מן הגלות" (ר' שמואן בר יוחאי, ספר הזוהר).
רבי שמואן בר יוחאי, התנא הקדוש האלקי, למד תורה אצל רבי עקיבא והיה
אחד מחמשת תלמידיו המובהקים. רבי עקיבא עצמו הסמיך את רשב"י לדיניות.
רשב"י למד תורה בצדון ולאחר שרבי עקיבא יצא להורג, היה מהמתנגדים
הבולטים לשולטן הרומיים, אשר דן אותו למוות. רבי שמואן הסתתר מהרומים במשך
13 שנים במערה בפקיעין.

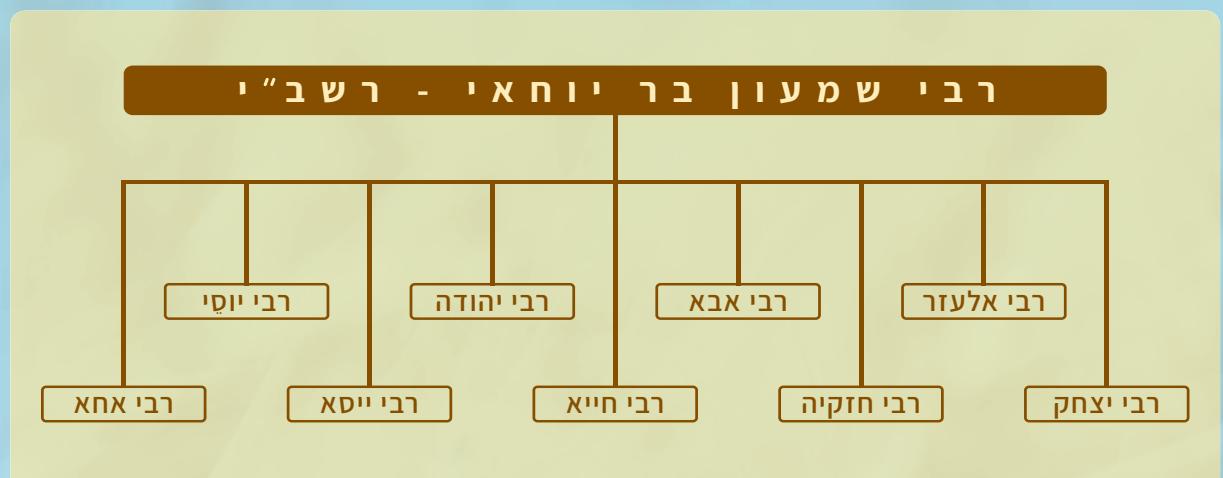
לאחר יציאתו מהמערה נסמך רשב"י שנית בסתר על ידי רבי יהודה בן בבא, הקים ישיבה
בגילה, בה למדו תורה מפיו תלמידים רבים, המפורטים שביניהם היה רבי יהודה הנשיא.
במשך שהותו במערה הגדה רבי שמואן יחד עם בנו בחכמת הנסתור – הקבלה – ועל בסיס

בגילה

לימוד זה חובר לפי המסורת ספר הזוהר הקדוש שנכתב בארכמית. הזוהר עוסק בעולמות העליונים, ורץ בسمלי קבלה.

רשב"י עמד בראש עשרה מתלמידיו שהם בעלי הזוהר: רשב"י, שעמד בראש החבורה; בנו - רבוי אלעזר; רבוי אבא - עליו הטיל רשב"י להעלות על הכתב את הדברים שנאמרו; רבוי יהודה; רבוי יוסי; רבוי יצחק; רבוי חזקיה; רבוי חייא; רבוי ייסא; רבוי אחא. רשב"י הכנין את תלמידיו לקראת פטירתו וגילתה להם את כל הסוד וסתורי תורה כדי שלא יאבדו מהעולם.

רשב"י קרא ליום פטירתו "יום ההילולא" (=יום השמחה) וביקש מתלמידיו שלא להצטער, אלא לשמחה, ביום פטירתו. בזמן שהשמיע באזני תלמידיו את כל הסודות יצאה אש גדולה ואור אדיר בקע מהבית, ולבסוף, יצאנה נשמהתו כאשר אמר את המילה "חיים" - שבפסוק "כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם" (תהלים, קל"ג, ג').

רבי שמעון בר יוחאי נפטר בל"ג בעומר, י"ח באיר, במירון ושם גם נקבר. על-פי המסורת, ספר הזוהר הקדוש עבר מדור לדור, נגן והתגלה ושוב נגנז, עד אשר רבי משה דה ליאון, שחיו לפניו כ-700 מאות שנה בספרד, פרסם חלק מכתב יד עתיק של הזוהר החדש שחבר רשב"י. במשך מאות שנים הלימוד בספר הזוהר היה נחלתם של חכמים ומקובלים גדולים בלבד, עד שבא האר"י הקדוש, שחיו לפניו לעלה מרבע-מאות שנה, והפיצו את ספר הזוהר הקדוש לפי קבלת האר"י לכל חכמי ישראל. האר"י קבע את ל"ג בעומר כיום טוב.

גננת יקרה, ביחידה זו נספר לילדים על רשב"י התנא האלוקי, תלמידו המובהק של רבי עקיבא, אשר לפי המסורת חיבר את ספר הזוהר הקדוש, נפטר ונקבר במירון בל"ג בעומר ובכל שנה מקיימים שם הילולה לנכבודו. היחידה מומלצת לילדים בוגרים. ניתן להזכיר את החלק הצבוע בירוק או לדרג עליון, בהתאם לשיקול דעתך.

שים לב - **משפטים המודגשתים בתכלת** ניתנים להפנות כשאלה לילדים.

רבי שמעון בר יוחאי היה צדיק גדול וחכם גדול בתורה. את כל ימיו הקדיש ללימוד התורה והיו לו אלף תלמידים, שבאו למדוד מפיו. כשהיה במערה עם בנו אלעזר הם למדו כל הזמן תורה. ובגלו שהם ידעו כל כך הרבה תורה והיו צדיקים הם למדדו בתורה את הסודות שלה, את תורה הנסתור. את מה שנכתב בתורה, וגם דבריהם שנכתבו בה רק ברמזים, ורק מי שלמד המונע תורה יהיה צדיק יוכל להבין אותם.

למה קוראים לדברי התורה האלו "תורת הסוד" או "תורת הנסתור"?

כיו אלו דברים שלא כתובים בתורה בצורה גלויה, אך שמי שקורא רק את הפסוקים בתורה אינו יכול להבין אותם. צריך קודם למדוד תורה במשך הרבה הרבה שנים, ולקיים את המצוות. רק לאחר מכן יוכל לראות בפסוקים של התורה את הרמזים, ואם משתדלים, מתאמצים ולומדים אותם הרבה זמן, יש מי שמסוגלים להבין אותם.

רבי שמעון בר יוחאי היה צדיק וגדול כל כך בתורה, שהוא גילתה את סודות התורה, את הדברים הנסתורים בה.

לאחר שייצא מהמערה הוא למד רק מעט מתלמידיו את תורה הנסתור.

למה הוא לא לימד את כולם?

כיו רוב האנשים לא יכולים להבין את תורה הסוד והנסתור. הוא לימד רק את המיעטים שהיו מסוגלים למדוד מרשב"י את הסודות של התורה.

וכך עברו השנים, ורבי שמעון בר יוחאי היה מאד זקן ורצה לגלוות לתלמידיו את סודות התורה.

הוא אסף אותם אל ביתו שהיה במירון, ביום ה-33 לספרית העומר, והוא יום ל"ג בעומר, ואמר להם: "היום אגלה לכם דברים קדושים, שלא גיליתי לכם עד עכשיו, וברצוני לגלוות לכם אותם היום. זה יום הילולה, יום של שמחה על שני מגלה לכם את כל סודות התורה. ואני מבקש שכך יהיה בכל שנה, שהיום הזה יהיה יום של הילולה ולא יום של עצב ואבל".

וכך היה. במשך יום שלם ישבו איתו תלמידיו ולמדו מהם את סודות התורה שרך הוא ידע. רשב"י דיבר, כל התלמידים הקשיבו, ורבי אבא כתב את הדברים בספר "הזהר" הקדוש, כדי שלא ישבחו. הדברים שגילה להם רשב"י היו כל כך קדושים וchoshekim, שאור גדול יצא מהם והקיף את הבית מסביב, אור גדול של קדושה, שנראה כמו מדורה גדולה.

מאז ועד היום, בכל שנה, כשמגיע היום ה-33 לעומר, הוא ל"ג בעומר, אנחנו מזכירים בשמחה את רבי שמעון בר יוחאי ואת תורה הקדשה.

אין מזכירים אותו?

mdi שנה בל"ג בעומר מדליקים מדורות ברחבי ארץ ישראל, ושירים שירים על רבי שמעון בר יוחאי. גם מספרים על הרוב שלו, רבי עקיבא, והכל לכבוד התורה הקדשה. מאז ועד היום, נהגים המוני יהודים לעלות לקבר רשב"י בהר מירון בל"ג בעומר. מדליקים מדורות לזכר האור הגדל שהוא הביא לעולם בתורתו, משליכים נרות לתוך האש, מתפללים, מבקשים בקשנות, קוראים תהילים ונוטנים צדקה לכבוד הצדיק. בנים שהגינו לגיל שלוש עולימ למירון עם הוריהם, כדי להסתפר בפעם הראשונה בקבר הרשב"י (טקס החלאה), וכולם רוקדים, חוגגים ומודים על המתנות הנפלאות שרבי שמעון בר יוחאי זכה להעניק לנו.

לפניך מספר הצעות לפעילויות שונות בגין.
תוכלי להתאים את הרענוןיות המבאים כאן לילדיה הגן שלך, על פי רמת התפתחותם
ועל פי יכולותיהם. את מזמנת להוסף משלך וליצור פעילויות נוספות.

• **ביטוי אישי:** חוותות מדורת ל"ג בעומר.

שאלות לדוגמה:

- מה עשית סביר המדורה?
- איפה ערכתם את המדורה?
- מי עוד השתתף אתכם?

• **למידה במרחבי חיים:** חוותות מביקור במירון בל"ג בעומר.

• **העשרה מוסיקלית:** שירים ופיוטים על רשב"י.

הרכבה ו疋יגוואר ריספה או קאיין

האתר מיועד לצפייה באמצעות מחשב נייח/נייד בלבד. ניתן להיכנס לאתר בשתי דרכים:
לסרוק את הברקוד באמצעות הטלפון הנייד, ולשלוח לעצמך את הקישור בדוא"ל
או בווטסאפ לפטיחה במחשב. אפשרות שנייה היא להקליד את הכתובת הרשומה מטה,
בשורת הכתובת בדף (מומלץ להשתמש בדף כרום).

שלומי וסתם בהילולת ל"ג בעומר

bit.ly/shlomi-stam-hilula

סרטון: ההילולה במירון

bit.ly/hilula-meyron

תקס חלאקה במירון

bit.ly/halake-meyron

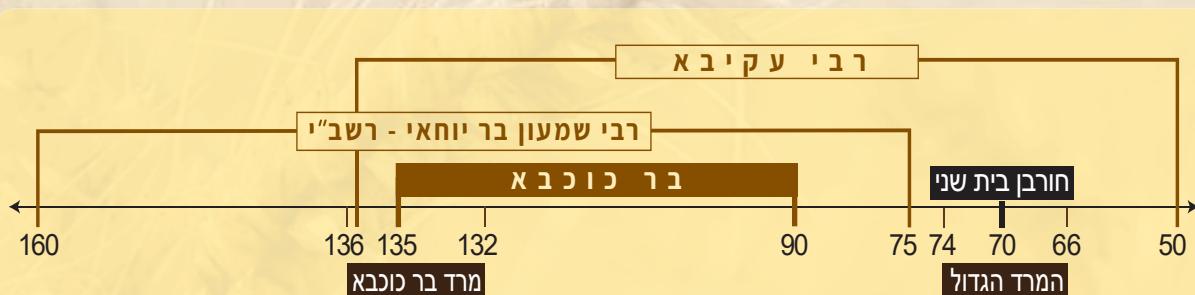
בר כוכבא

שמעון בר-כוכבא (או בז'וכבָא) המכונה בר-כוכבא, היה מנהיג המרד ברומיים בימי הקיסר אדריאנוס (135-132 לספירה). יש הסוברים שהמרד פרץ על רקע גזירות אישור המילה ויש הסוברים שעלה רקעה הפתת הבטחת אדריאנוס לבנות מחדש את בית המקדש. המרד נמשך שלוש שנים. בשלב הראשון של המרד, שוחררה ארץ יהודה כולל ירושלים, והמורדים השתלו עלן חלקים ניכרים בארץ ישראל. שמעון בר-כוכבא נעשה 'שמעון נשיא ישראל'. הוא הנהיג בלחום שליטונו סדרי חיים יהודים עצמאיים ואף טבע מטבעות עבריים ששימלו עצמאות מדינית.

LAGIONOT ROMIIM NASHLO LAARZ, VEHADREGA HAZLICHO LABVIS AT ZABA BAR-KOKBAA. HKRB HAMSHMOUTI HAACHRONON HATCHOLL BBI'TER. LA'ACHR MIZOR MMOSHAK, PRZO HROMAIM LE'IR, UREKCO TBCH ACZRI BCEL MI SHNMZAA BAHA. BKRB ZA BAR-KOKBAA MZA AT MOTZO. LA'ACHR HMRD HROMAIM GZRZO GZIROT SHMD UL YHODIM, VHOZIAO LHOORG CHMMIM SHUBRVO ULIHEN. HYISOB BIYHODA NHARB LGMRI, YERUSHALIM HPCNA LE'IR ROMIT (AILIA KAPITOLINA) VEHANAGGA UBRAH MIRONSHLIM LGELIL.

מדרש איכה רבא (פרק ב, פסקה ד) מספר על רביעי עקיבא שראה בבר-כוכבא את מנהיג המרד וממי שראוי להיות מלך המשיח, ועל כן דרש עליו את הפסוק "דרך כוכב מייעקב".

המדרש מספר על בריכוכבא שערך לוחמי מבחן כניסה קיצוני: המועמדים נדרשים לקטו ע את אצבעם על מנת להציג אומץ ונהיות יוצאות דופן – מעשה שאין ממן דרך אחרת. רק בהתערבות החכמים ("עד متى אתה עושה לישראל בעלי מומין?") משתנה דרישתו למגן הכוח של עקרת הארץ לבנון תוך כדי רכיבה על סוס. בריכוכבא מתואר כמי שהתפלל לפניו צאתו לקרב וביקש מהקב"ה שלא להתעורר ("לא תשעוד ולא תכסוף"), אך יחד עם זאת, מצאים אריכיאולוגיים מעידים שבריכוכבא ולוחמי שמו שמרו מצוות והקפידו על תרומות ומעשרות, ציצית, תפילין ונטילת ארבע מינים. נראה כי בריכוכבא, שהיה בעל כוח פיזי רב – "יהי מקובל אבני בليسטרה באחת מארכובותיו, זורקן והוא בהן כמה נפשות" – עורר והנרג את הדור לגאותה מעשית דרך גילוי גבורה שלו ושל לוחמיו.

הרב קוק ראה במרד בריכוכבא שלב בדרך לגאותה, על-פי התפיסה של לאומיות היא ראשית הגאותה: "וזווקא מפני שהחzon בשעתו נכשל, ובריכוכבא נפל ועמו נפל ישראל בבחינת חירותו הלאומית, בטוחים אנו כי תורה אמת אשר בפה קדוש יבוא תור לה, והתור זה הולך ובא, ולא תקום פעמים צרה, ולא לחנים לחם ישראל מלחמת קיומו ונצחו עד דור אחרון ועד כלל". (קוק, מאמרי הראי"ה, 202-203).

על רקע עיסוק מצומצם בספרות חז"ל בבריכוכבא וברמידתו ברומים, בולטת הכרעתה של התנועה הציונית בראשיתה לאמצ' את סיפור המרד, כסמל להתקוממות לאומיות ולגבורה העם היהודי בארץ ישראל. ברוח זו של גבורה לאומיות כתוב לוין קיפניס שיר על בריכוכבא. מכיוון שאין מקור לסיפור זה, לא הכנסנו אותו לסיפור לילדים, מתוך מגמה לשמר על נאמנות למקורות. עם זאת, גננת שחשוב לה להביא גם סיפור זה תשלב אותו לפי הבנתה או להיעזר בסיפור המופיע באתר המלאה.

בנין

חלק זה של המדריך עוסק בדמותו של בריכוכבא ובמרד שהנרג.

רבי עקיבא, גבול התנאים, תמן במרד ובבריכוכבא וראה בו מלך המשיח, כמו שהוא כפי הנראה רוב חכמי ישראל. רבי עקיבא סבר שיש אפשרות, ויש תנאים לכך, שהמרד יביא לשחרור מדיני ואיתו לשחרור רוחני ושיזכו לבניין בית המקדש. יש לציין שמיעות חכמים התנגדו לו: "עקיבא, יعلו עשבים בלחיך ובן דוד איןנו בא" [ירושלמי תענית פ"ד], והיו חכמים שראו שאין לבריכוכבא רוח הקודש: "כיוון שראווה שלא מריח ודין הרגונו" [סנהדרין צג, ע"ב].

גננת יקרה,

הרב קוק למד מרבי עקיבא וראה במרד בריכוכבא צעד לkrarat הגאותה. בכך שהמרד נכשל אבל רוח הגבורה של בריכוכבא ולוחמי היא אותה רוח גבורה שפיעמה בלב החשمونאים, והיא אותה רוח גבורה של גואלי הארץ בדורנו – בדור הגאותה. רוח גבורה בריכוכבא ולוחמי היא אותה רוח גבורה המאפשרת לנו להילחם מול אויבינו הרבים למען גאות הארץ ישראל וגאות ירושלים.

הסיפור על בריכוכבא טומן את הזרים מהם מתפתח רוח אמונה גדולה בשחרור לאומי ובבנין ירושלים.

שים לב – משפטי המודגשתים בתכלת ניתן להפנות לשאלת ילדים.

ערד בר כוכבא

מדרש לפי מסכת תענית ד, ה

רבי שמעון בן יוחי היה אומר: עקיבא רבי היה דורש '**דרך כוכב מיעקב'** (במדבר כד, ז) - '**דרך כוכב מיעקב**'.
רבי עקיבא כאשר היה רואה את בר כוחבה היה אומר:
זה הוא מלך המשיח.

לֵאמֹר (ד, ה)

לפני שנים רבות גר בעיר ביתר, אשר ליד ירושלים, ילד קטן ושמו שמעון. הדבר האהוב ביותר על שמעון היו הספרים של אביו כוסבא על בית המקדש. "כשאני הייתי ילד בגילך, שמעון, הייתי עולה לרגל לירושלים, לבית המקדש, עםAITENO קורבנות וגם את ארבעת המינאים. בפסח היינו מעליים איתנו כבש לקרבן הפסח, אותו היינו אוכלים בלילה עם מצות ומרור. ובחג השבעות היינו מעליים ביכורים למקדש, את הפירות הראשוניים משבעת המינים שצמחו בשדות שלנו". איך יכולתם לדעת איזה פרי הוא הראשון? שאל שמעון את אביו.

"שאלת מצוינת שאלת, בני" אמר כוסבא בחיבה. "אבא שלי היה יורד לשדה וכשהגיע לעץ התאננה והיה רואה תאנה שחנטה, שהפכה לפרי קטנטן, היה לוקח סרט אדום וקשר סביבה כדי שידע זהה הפרי הבכור, הראשון של העץ ואותו נעלאה לכוהנים שבבית המקדש. ואיך היינו מעליים..." כוסבא המשיך לספר בפנים מאירות, "היינו הולכים בשירות של אנשים הלבושים לבן, לכיוון ירושלים. בראש השירה צעד שור שקרני מצופות זהב ועליהן מונחZR עלי זית. ניגנו בחלילים והיכינו בתופים וכולנו קראנו ביחד: "עומדות הייו רגליינו בשעריך ירושלים". וכשהתקרבנו לירושלים, אנשי ירושלים היו מקבלים את פנינו בשמחה ומצוות לנו מים ומקום ללון. ולמרות שהיו המונחים שעלו לרגל לבית המקדש איש לא אמר 'צר לי המקום'. ובית המקדש עצמו... איזה בנין יפה, מפואר וקדוש... הכהנים הקריבו קורבנות, ריח נפלא של קטורת נישא באוויר, ומהדוכן עלתה שירת הלויים... והיום..." כוסבא השתקה ונאנח ודמעה זלגה מעינו.

שמעון הקטן ידע מה המצב היום. הוא שמע מאנשים שעלו לירושלים וסיפרו שבית המקדש חרב, כמה עצובים היו... וכמה אבלים היו. שמעון הקטן שראה את הצער, החליט בלבו: "צריך לשחרר את ירושלים! צריך לבנות מחדש את בית המקדש!".

חלפו שנים ושמעון הקטן גדל וגבר והוא לבחר גבו וחזק מאד. אך למרות שחלפו השנים, אותן המחשבות המשיכו ללוות את שמעון: "צריך לשחרר את ירושלים! צריך לבנות מחדש את בית המקדש!". המחשבות והרצון העז החלו להפוך למעשים. שמעון שיתף את חבריו במחשבותיו.

חבריו נדהמו. "שמעוני! גם אנחנו משתוקקים לבנות את בית המקדש ולזכות לעלות אליו בקדושה וטהרה כמו ההורים שלנו, אבל הרומאים שליטים בארץ ישראל. מה נעשה? נמרוד ברומאים?? אין אפשר?!"

"אלו שאלות מצוינות, שאני חשוב עליהם זמן רב", ענה להם שמעון. "אנחנו צריכים לחשב על תחבולות, כדי שייהי לנו סיכוי לנצח". ואכן, שמעון וחבריו התכוינו בסתר למרד ברומאים כדי לשחרר את ירושלים ולבנות מחדש את בית המקדש. שמעון וחבריו חפרו באדמה וחבבו בסלע בורות ומחילות, שחו בור בין בור ובין בית לבית, וכך יכלו לעبور כר מבית לבית מבלי להתגלו. לבורות ולמחילות קראו "מחילות מסתור".

יום אחד, כשהבריכוכבא וחבריו התאמנו במערות המסתור, הם ראו מרחק ארבעה אנשים מתקרבים אליהם. כשהadmוניות התקרבו וניתן היה לזהות אותם עברה לחישת התרgesות בין הלוחמים: "תראו מי בא! זה רבי עקיבא! רבי עקיבא בא אלינו! מלאוה ועוד שלושה חכמים!". מעניין למה הוא טרח ובא עד לנו, למקום נסתר הרחוק מכל עיר וכפר, הרהרו הלוחמים.

רבי עקיבא התקרב ונעמד מול המפקד - שמעון בריכוכבא: "שמעון בריכוכבא, קרא בקול רבי עקיבא", עלייך נאמר הפסוק בתורה 'דרך כוכב מיעקב', אתה המנהיג של המרד ברומאים! אתה, שמעון בריכוכבא, אתה זה שנoston לנו או ושמחה, כמו כוכב שמאיר בלילה חשוך! אני רוצה לעזור לך!".

אין הרגיסו בריכוכבא וחבריו?

כאשר בריכוכבא וחבריו שמעו את דברי התמיינה החמים של רבי עקיבא, הם שמחו מאד והמשיכו במרץ את ההכנות למרד ברומאים, לשחרור הארץ, לשחרור ירושלים, בניית בית המקדש וחידוש העבודה בו.

- לפניך מספר הצעות לפעילויות שונות בגין.
- תוכלי להתאים את הרעיוןות המובאים כאן לילדים הגן שלך, על פי רימת התפתחותם ועל פי יכולותיהם. את מזמנת להוסף משלך וליצור פעילויות נוספות.
- **חקיר אישי:** מחקר על בארץ ובורות מים.
 - **דרמה והמחזה:** המחזת העלייה לרגל לבית המקדש.
 - **ביטוי אישי:** שיתוף בחוויות מטילים וביקורים במערות.
- שאלות לדוגמה:
- איפה טילת?
 - מה עשית שם?
 - מה cocci אהבת בטיחול?

הרحلة וטג'וית רוסה/or קאען

האתר מיועד לצפייה באמצעות מחשב נייח/נייד בלבד. ניתן להיכנס לאתר בשתי דרכים:
לסרוק את הבירוך באמצעות הטלפון הנייד, ולשלוח לעצמך את הקישור בדוא"ל או בוטסאף לפתחה במחשב. אפשרות שנייה היא להקליד את הכתובת הרשומה מטה, בשורת הכתובת בדף (מומלץ להשתמש בדף כרום).

שירים וסרטונים - בר כוכבא

bit.ly/songs-bar-kochva

מחילות ומערות מסטור

bit.ly/hiding-caves

מאמר: בר כוכבא

bit.ly/article-bar-kochva

פרק 2

שחרור ירושלים

מדרש לפי מסכת תענית, ד, ה

אמר רבי יוחנן: שמונים אלף זוג של תוקעי קרנות רומיים היו מקיפים את העיר ביותר וכל אחד ואחד היה ממונה על כמה חילוֹת, והיה שם בן כזבה והוא לו מאתיים אלף חילוֹם...

היאך אפשר לבדוקן? אמרו לו: כל מי שאינו רוכב על סוסו ועורך ארץ מן לבנון לא יהיה נכתב בצבאות שלן. והוא לו מאתיים אלף נס מכאן ומכאן.

צער

בר-כוכבא ולוחמיו התכננו למרד ברומיים. הם הכינו מחלות מסתור אגרו כלិ נשק והתאמנו בסתר. ולמרות שהצבא הרומי היה חזק ומאומן, בר-כוכבא ולוחמיו גרמו לו לאבדות כבדות, הביסו אותו ושחררו את יהודה ואת ירושלים. הקיסר הרומי, אדריאנוס, לא השלים עם התבוסה. הוא שלח לארץ מצבא מנוסה וחילים רבים, והם חידשו את הלחימה בבר-כוכבא וצבאו. בסופה של דבר המרד נכשל, יהודים רבים נהרגו והארץ חרבה. אבל רוח המרד לא נכשלה.

הרב קוק אמר שדברי רבי עקיבא היו תורה אמת. המרד לא היה לשווה. בכל השנים יהודים בכל הגלויות התפללו: "לשנה הבאה בירושלים". אנחנו זוכרים את רוחם של רבי עקיבא ובר-כוכבא וממשיכים את דרכם.

גננת יקרה,
סיפורו המופלא של בר-כוכבא הוא השראה לדורות הכותפים לחירות מדינית ורוחנית.
שים לב - **משפטים המודגשתם בתכלת** ניתן להפנות כ שאלה לילדים.

שמעון בר-כוכבא וחבריו החליטו לגרש את הרומים, לשחרר את ירושלים ולבנות מחדש את בית המקדש.

יום אחד הרומים גזרו גזירה: ליהודים אסור לעורך ברית מילה לבנייהם! כשברכוכבא שמע על הגזירה הוא קרא לחבריו ואמר: "לא נסכים להישמע לגזרות הרומים! אנחנו נשמעים למצות ה' והודיע לכולם: "אנחנו מתחייבים להילחם ברומים ולגרש אותם! לחירות ישראל! לחירות ירושלים!" הידיעה עברה בין כל קבוצות הלוחמים.

בדיוק כמו הודעה על קידוש החודש, הם הדליקו מדורה בראש הר גביה. יהודים שעמדו על הר מרוחק ראו את האש והדלקו אף הם מדורה גדולה וכך הודלקו עוד ועוד מדורות בראשי ההרים, ועם האש עברה הידיעה על פרוץ המרד והתפשטה בכל ארץ ישראל. את המרד הנהיג שמעון בר-כוכבא, בתמיכתו של רביעי עקיבא, שרבבים מתלמידיו היו מלוחמי של בר-כוכבא.

בכל רחבי הארץ התנהלה מלחמה נגד הרומים. הלוחמים היהודיים הסתתרו ביום במלחמות המסתור, ובليلה היו יוצאים ומכימים ברומים. يوم אחד הגיעו לידי בר-כוכבא איגרת ובה כתוב שיש קבוצה לוחמים ליד ים המלח והם מנוטקים מבני משפחותיהם. צריך לעזור להם לחגוג את חג הסוכות הקרוב.

בר-כוכבא ציווה מיד לשלווח ללוחמים שליד ים המלח אטרוג, לולב הדם וערבה. אחד הלוחמים שאל: "בר-כוכבא, אנחנו באמצע המלחמה עם הרומים, לא חבל לבזבז כוח על משלוח של ארבעת המינים? אולי עדיף שנשלח להם כלי נשך?" "אתה טועה" ענה לו בר-כוכבא. "ההצלחה שלנו היא מאות ה', והכוח שלנו יגיע בזכות קיומ מצוות". והם אכן הצליחו. צבאות הרומים ברחו ועל הגבעות הודלקו מדורות ניצחון. עם ישראל שוב היה עצמאי, ירושלים שוחררה וחזרה להיות בירת ישראל.

מה לדעתכם בר-כוכבא צריך לעשות עכשו?

בר-כוכבא הוכרז לנשיא ישראל. הوطבעו מטבעות כסף חדשים שכגד אחד היו כתובות המילים "שנה אחת לגלות ישראל" ומהצד השני הוטבע ציור של בית המקדש עם לוחות הברית, או ציור של אטרוג ולולב. על חלק מהמטבעות היה כתוב "לחירות ישראל". בר-כוכבא תכנן להקים מחדש את בית המקדש. הוא ולוחמו החלו לחזור לעבודת ה' על הר הבית כדי להיות מוכנים לעבוד בבית המקדש שיבנה.

למרות שבסוף בר-כוכבא וחבריו לא זכו לבנות את בית המקדש, בכל שנה, כשהאנחנו מדליקים מדורה בל"ג בעומר אנחנו זוכרים את בר-כוכבא. זוכים את גבורתו, זוכים את השאייפה שלו לשחרר את ארץ ישראל מאויבים, ואת הרצון שלו להקים מחדש את בית המקדש ולחזור לעבודת הכהנים והלוויים.

אנחנו מאמינים שהקב"ה גם הוא זוכה, אנחנו זוכים לראות בבניין הארץ ונזכה במהרה לראות בבניין בית המקדש.

- לפניך מספר הצעות לפעילויות שונות בגן.
- תוכלוי להתאים את הרענון המובאים כאן לידי הגן שלך, על פי רמת התפתחותם ועל פיקולותיהם. את מזמנת להוסף משלך וליצור פעילויות נוספות.
- חקר: איך מטבחים מטבחות?**
 - יזמות וחקנות: ייצור מטבחות מחמרא או מגבס.**
 - דיאן: שיחה על מטבחות בימינו - השוואה בין מטבחות, היכן מוצאים מטבחות? מה ההבדל בין מטבחות לשירות? מה ניתן ללמוד באמצעות המטבחות על האנשים שחיו באותה תקופה?**
 - מרחבי חיים: להביא מטבחות ושירותים שונים לגן, בהם ניתן להשתמש בהם במשחק הסוציאו-דרמטי.**
 - חקנות: פיתוח מרכז לחקר המטבחות בגן, בו הילדים ייצרו מטבחות, יركעו ויעתיקו באמצעות עיפרון (הרחבה באתר).**

הרכבה ו████יגוואר זיספואן קאוץ

האתר מיועד לצפייה באמצעות מחשב נייח/נייד בלבד. ניתן להיכנס לאתר בשתי דרכים:
לסרוק את הברקוד באמצעות הטלפון הנייד, ולשלוח לעצמך את הקישור בדף או
או בוטסאף לפטיחה במחשב. אפשרות שנייה היא להקליד את הכתובת הרשומה מטה,
בשורת הכתובת בדף (מומלץ להשתמש בדף כרום).

משחקי דרמה ופנטומימה

bit.ly/bar-kochva-drama

ריקוע והעתקה מטבחות

bit.ly/copy-coins

חקר: מטבחות קדומים

bit.ly/antique-coins

ספרית העומר ול"ג בעומר

וילג'ה ז'

ספרית העומר

ויקרא, כ"ג, ט'-ט"ז

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לְאָמֵר. קָבֵר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמְרָת אֲלֵיכֶם כִּי תָבֹאו אֶל הָאָרֶץ
אֲשֶׁר אָנָי נָתַן לְכֶם וְקָצַרְתֶם אֶת קָצִירָה וְהַבָּאֵת אֶת עַמְרָר רְאֵשֵׁת קָצִירְכֶם אֶל
הַכֶּהן. וְהִנֵּיף אֶת הָעֹמֶר לִפְנֵי ה' לְرַצְנְכֶם מִמְחֻרְתַת הַשְּׁבָת וְנִיפְנוּ הַכֶּהן ...
וְסִפְרַתְמָ לְכֶם מִמְחֻרְתַת הַשְּׁבָת מִיּוֹם הַבְּיאָכֶם אֶת עַמְרָר הַתְּנוּפָה שְׁבָע שְׁבָתוֹת
תְּמִימָת תְּהִינָה. עַד מִמְחֻרְתַת הַשְּׁבָת הַשְּׁבִיעָת תְּסִפְרוּ חָמֵשִׁים יוֹם
וְהַקְרְבָתֶם מִנְחָה חֲדֵשָׁה לְה'.

מסכת מנחות, י, ג'

כַּיְצֵד הַיּוּ עֹשִׁין? שְׁלוֹחֵי בֵּית דָין יוֹצְאִין מַעֲרֵב יוֹם טוֹב, וְעוֹשִׁין אֶתְזֶה כְּרִיכּוֹת
בְּמַחְבָּר לְקָרְקָע, כִּי שִׁיהָא נוֹחַ לְקָצָר. כָּל הַעִירֹת הַסְּמוּכוֹת לְשֵׁם מַתְכִּנּוֹת לְשֵׁם,
כִּי שִׁיהָא נִקְצָר בַּעֲסָק גָּדוֹל. כִּי שִׁחְשָׁבָה, אָמֵר לְהָם: "בָּא הַשְּׁמָשָׁ?" אָוּמְרִים
"הַיּוֹן". "בָּא הַשְּׁמָשָׁ?" אָוּמְרִים "הַיּוֹן". "מַגֵּל זֹ?" אָוּמְרִים
"הַיּוֹן". "קְפָה זֹ?" אָוּמְרִים "הַיּוֹן". "קְפָה זֹ?" אָוּמְרִים "הַיּוֹן". וּבַשְּׁבָת אָמֵר לְהָם: "שְׁבָת
הַיּוֹן". "קְפָה זֹ?" אָוּמְרִים "הַיּוֹן". "שְׁבָת זֹ?" אָוּמְרִים "הַיּוֹן". "אֲקָצָר?" אָוּמְרִים
"הַיּוֹן". אָוּמְרִים לוֹ "קָצָר!" שְׁלָשָׁה פָּעָמִים עַל כָּל דָּבָר וְזֶה, וְמַן אָוּמְרִין לוֹ: "הַיּוֹן, הַיּוֹן, הַיּוֹן".
וְכֹל כֵּן לְמַה? מִפְנֵי הַבִּיטְסִין, שְׁהִיוּ אָוּמְרִים לוֹ.
אַיִן קָצִירָת הָעֹמֶר בְּמִזְאֵי יוֹם טוֹב.

הפסוקים בחומש ויקרא כוללים שתי מצוות הקשורות זו לזו.
 א. מצוות הנפת העומר - מצווה התלויה בארץ וקשרת בין הבאת הקציר הראשון לבית המקדש והנפטו, לבין ה היתר של אכילת התבואה חדשה.
 ב. מצוות ספירת העומר - מצווה ספירת שבעה שבועות המתחילה ביום בו מקיימים את מצוות הנפת העומר. מצווה ספירת העומר לא פסקה גם אחרי חורבן הבית השני, כאשר ישראל גלה מארצו.

ספרות העומר נוהגת מיום ט"ז בניסן, לחרת יום טוב ראשון של פסח, ועד ו' בסיוון, חג השבעות. סופרים ארבעים ותשעה יום שהם שבעה שבועות. "וְסִפְרָתֶם לְכֶם מִמְּחֻרֶת הַשְׁבָּת מִיּוֹם הַבְּיאָכֶם אֶת עָמָר הַתְּנוּפָה, שְׁבָע נֶשְׁבָּתּוֹת תִּמְימִת תְּהִינָה" (ויקרא, כ"ג, ט"ז). "שְׁבָעָה שְׁבָעָת תִּסְפֶּר לְהָ, מִתְחַלְתָּרְמָשׁ בְּקָמָה תִּחְלַל לִסְפּוֹר שְׁבָעָה שְׁבָעָות" (דברים, ט"ז, ט').

כיצד סופרים?

מיום ט"ז בניסן אומרים בכל ערב, בצתת הכוכבים, אחרי תפילה ערבית, את הברכה על העומר, בציון היום לעומר: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על ספירת העומר". ולאחריה: "היום יום אחד לעומר" ועוד.

ימי ספירת העומר הם ימי שמחה המגשרים וקשרים בין שני החגים, בין גאולה גשמית וארצית לגאולה רוחנית, בין הצעד הראשון בגאולת ישראל מצרים לבין המטרה שלו במתן התורה לישראל. לפי ספר החינוך (מצוות ספירת העומר ש"ז) מתן תורה הוא הסיבה והתכלית של יציאת מצרים. "צטוינו למנות מחרות יומם טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בನפשנו החפץ גדול אל היום הנכבד והנכصف לבנו, כעבד ישאף צל וימנה תמיד: متى תבוא העת הנכספת זו! כי כשהאדם מונה ימים לזמן ידוע, והוא מראה כי כל יישעו וכל חפצו הגיעו אל הזמן ההוא".

לספירת העומר יש גם משמעות עמוקה על פי הקבלה. שבעת השבעות מוקבלים לשבע הספירות הקבליות – חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד ומלכות – וכן גם ימי הספירה. לדוגמה, היום הראשון בשבוע הראשון הוא "חסד שבחסד", היום השני הוא "גבורה שבגבורה", היום השלישי הוא "חסד שבגבורה", וכן הלאה.

מנחת העומר

כשבית המקדש היה קיים, היו מקריבים את מנחת העומר מקצר השעורים הראשון, ביום הראשון שאחרי החג הראשון של הפסח, הוא ליל הסדר. כפי שנאמר בספר ויקרא: "...כִּי תָבֹאו אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֱנִי נָתַן לְכֶם, וְקִצְרָתֶם אֶת קָצִירָה וְהַבָּאָתֶם אֶת עָמָר רְאֵשִׁית קָצִירְכֶם אֶל הַכֹּהן: וְהַנִּיף אֶת הָעָמָר לִפְנֵי ה' לְرַצְנֶם מִמְּחֻרֶת הַשְׁבָּת יִנִּיפְעוּ הַכֹּהן" (ויקרא, כג, י-יא).

המשנה (מסכת מנחות, י, ג') מתארת טקס גדול, בו השתתפו שליחי בית הדין ואנשים רבים שגרו בסביבת שדה השעורים בסמוך לירושלים. הטקס התקיים "ממחרת השבת" שהוא בוצאי חג ראשון של פסח (ביוזמת היום מתחילה בשקיעה). נקראו בו את התבואה הראשונה בשנה והביאו ממנה לבית המקדש. הכהן הניף עומר (כמאות מסויימת של גרעיני שעורה) לארבע רוחות השמים, כאמור שכל הטוב זהה ניתן לנו מאות הקב"ה, ובמנחה אנו מודים לו על התבואה שהתחדשה גם בשנה זו.

במהלך הטקס שליחי בית הדין היו קוראים שלוש פעמים בקול גדול כל שאלה, וכל הקהלה ענה להם בקול גדול. הסיבה לכך הייתה שהיו כתות שיצאו נגד פסיקת חכמים על מועד קיום מצוות מנחת העומר.

גנטיקריה, מצוות ספירת העומר נוהגת ביוםינו בכל קהילות ישראל. יש לאפשרות להוריד מהאטור את קובץ לוח ספירת העומר, להדפיסו ולשלוחם לילדים לפני חופשת הפסח, כדי שהילדים יוכלו להתחיל לספור כבר בחומר". מומלץ לעסוק בנושא ספירת העומר ביום בו חוזרים לגן חופשת הפסח.

כדי להציג בגן לוח גדול של ספירת העומר ולספר עם הילדים לאחר תפילה שחירות. מי שלא חילקה לילדים את לוח ספירת העומר לפני פסח, כדאי להוריד את הקובץ מהאטור ולחלק לילדים. מומלץ להוסיף אותן לכל מספר (גימטריה) כהכנה ל"ג בעומר. ניתן להרחיב ולספר על טקס קציר והנפת העומר (מופיע במסגרת יロקה בעמ' 60) בהתאם לגיל הילדים, רמת ההתਪתחות ושיקול דעתך.

שימי לב, באתר המלווה את המדריך תוכלית למצוא תמונות ואיורים שעוזרים להמחיש את נושא הקציר והנפת העומר: [шибולים](#), [קציר](#), [מגל](#) וכו'.

שימי לב - **משפטים המודגשתם בתכלת** [ניתן להפנות](#) [כשאלת ילדים](#).

ספירת העומר

ליל הסדר נגמר. למחرت הערב, כשה יצא החג אבא הלך לבית הכנסת ואמא הוציאה מהארון לוח מיוחד. מה היא הוציאה?
אםא הוציאה את לוח ספירת העומר.

מה זה לוח ספירת העומר אתם שואלים?
זהו לוח שבערתו סופרים את ספירת העומר.

מה סופרים?
סופרים ימים ושבועות. שבע שבתות תמיינות, שבעה שבועות שלמים.
מחרת השבת, מהיום שאחורי ליל הסדר, סופרים במשך ארבעים ותשעה ימים, עד שmaguiim ביום חמישים...

לאן מגיעים?
מגיעים לחג שבועות, לחג מתן תורה.

למה סופרים את ספירת העומר?
כשהחכים למשהו ומאוד רצים שהוא כבר יגיע, סופרים כמה ימים עברו, וכמה נשארו עד שהוא יגיע.

מיishaו יכול לתת דוגמה למשהו שהוא סופר את הימים בצייפה שיגיע? למשל כשהחכים למסיבת יום הולדת סופרים כמה ימים עוד נשארו, או כאשר מחכים מתי נצא כבר לטiol, או לפני ביקור של שבא וסבתא.

כך בני ישראל שיצאו מצרים ציפו להגעה בזמן החשוב ביותר, בו הם יקבלו את הדבר החשוב ביותר - את התורה. זה יקרה בחג מתן תורה, שהוא חג השבעות.

וכמו בני ישראל בדבר, גם אנחנו מוחכים חג פסח: מתי כבר נקבל את התורה? מתי הגיע ג'יגע הזמן? ואנו סופרים, ומצפים לסיום לספור שבעה שבועות שלמים, ואז הגיע סוף חג מתן תורה.

ספרות העומר מתחילה "ממחרת השבת", מהיום שאחריו ליל הסדר, אחרי שהביאו לבית המקדש את מנחת העומר.

אתם לא יודעים מהי מנחת העומר?
אתם צודקים. בואו נתחיל את הסיפור מההתחלת ולאט לבני הכל:

לפני שנים רבות, כשבית המקדש היה קיים בירושלים, העלו לבית המקדש את הקציר הראשון. מהшибולים הראשונות שהבשילו הכינו קמח. מהקמח לקחו עומר, כמוות מסויימת, ואותו הכהן הניף לכל הכוונים, כדי להראות שהקב"ה נמצא בכל מקום.

רק אחרי שהביאו לבית המקדש את ראשית הקציר, והכהן הניף על המזבח את הקמח שטחנו מגערני השיבולים, היה מותר לכודם ל��ור את השיבולים בשדות שלהם.

מה עשה הכהן? ולמה?

בתורה כתוב: "...**וְקִצְרַתֶּם אֹתְךָצִירָה וְהַבָּאֲתָם אֶת עָמָר רְאֵשֵׁת קִצְרָתְכֶם אֶל הַכֹּהֵן. וְהַנִּיף אֶת הָעָמָר לִפְנֵי יְהוָה לְرִצְנָכֶם מִמְּחֻרָת הַשְׁבָּת יְנִיפְנָה הַכֹּהֵן...**" (ויקרא, פרק כ"ג, פסוקים ט'-ט"ז). לאחר חג הפסח מתחילה בארץ ישראל עונת הקציר. בהתחלה קוצרים שעורה ובמהמשך קוצרים חיטה.

מה זו שעורה? השעורה היא צמח שדוימה לחיטה.
למה דוקא שעורה? כי השעורה מבשילה ראשונה, ולכן היא נקראת "ראשית הקציר", ואת השעורים מביאים לבית המקדש לטקס הנפת העומר.

מאותו יום בו הניפו את העומר התחילו לספור.
ואיך קוראים לספירה ההזו שמתילה מהיום בו הניפו את העומר של ראשית הקציר בבית המקדש? קוראים לה ספרית העומר!

צריך לספור בערב, בתפילת ערבית, ופה בגין נספור בכל בוקר. כנה סופרים:
"היום שמונה ימים בעומר, שהם שבוע אחד ויום אחד בעומר".

"הנני מוכן ומזמין לקיים מצוות עשה, כמו שכתוב בתורה: **"וְסִפְרַתְכֶם לְכֶם מִמְּחֻרָת הַשְׁבָּת מִיּוֹם הַבְּיאָכֶם אֶת עָמָר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שְׁבָתוֹת תְּמִימָת תְּהִיָּה".**

קציר העומר

הבא ראשית הקציר לבית המקדש התחילה בטקס גדול.
בלילה שאחרי ליל הסדר היו שליחי בית המקדש יוצאים
לשדה שורה שגדל ליד ירושלים
וכל אחד מהשליחים החזיק ביד מגל.

מה זה מגל ומה עושים בו?

מגל הוא כלי חקלאי בו קוצרים את השיבולים. יש לו ידית קטנה ולהב מעוגל.
אנשים רבים באו להשתתף בטקס ראשית הקציר.
כולם עמדו מסביב והשליחים עמדו בקצה שדה השוערים.

כל אחד מהשליחים קרא בקול:

"בא השם"? המשמש כבר שקעה וירדה החשכה?
והאנשים העומדים סביב צועקים: "כן!"

השליחים שואליםשוב:

"בא השם"? והאנשים העומדים סביב צועקים: "כן!"
וכך גם בפעם השלישייה:
"בא השם"? והאנשים העומדים סביב צועקים: "כן!"

השליחים ממשיכים לשאול:

"אקצור במגל זה?" וכל האנשים צועקים: "כן!"
השליחים שואליםשוב:

"אקצור במגל זה?" וכל האנשים צועקים: "כן!"
וכך גם בפעם השלישייה:
"אקצור במגל זה?" וכל האנשים צועקים: "כן!"

השליחים שואלים שלוש פעמים

"האם אכנים את השיבולים לסל זהה?" וכל האנשים צועקים: "כן!"
השליחים שואלים שאלת נוספת:

"אקצור?" וכל האנשים צועקים "קצורי!"
השליחים שואליםשוב:

"אקצור?" וכל האנשים צועקים "קצורי!"
וכך גם בפעם השלישייה:
"אקצור?" וכל האנשים צועקים "קצורי!"

השליחים הניפו את המגליים והחלו ל凱צור את שיבולי השוערה, כדי להביא אותם לכהן.
הכהן יניף את מנחת העומר בבית המקדש.

למה השליחים שאלו את האנשים שמסביב את כל השאלות?

ולמה שלוש פעמים? לא מספיקה תשובה אחת?

חכמים רצו לפרט את הטקס ושכולם ידעו שצריך להתחיל ל凱צור
למחרת ליל הסדר ולא בזמן אחר.

לפניהם מספר הצעות לפעילויות שונות בגן. תוכלי להתאים את הרעיון המובאים כאן לילדי הגן שלך, על פי רמת התפתחותם ועל פיקולותיהם. את מזמנת להוסף משלך וליצור פעילויות נוספות.

- **ביטוי אישי:** שיחה על הציפייה וספרה לקרה אירוע חשוב ומרגש. שאלות לדוגמה:
 - ספרו על אירוע מרגש שאתם מחכים לו וספרו את הימים לקרהתו.
 - באילו דרכים אנחנו יכולים לספור את הימים?
- **דרמה והמחזה:** המחזת טקס קציר העומר, כמתואר בעמוד הקודם.
- **יצירות:** לחלק לילדים לוח אישי לספרת העומר, הילדים יCREATE את הסמן של ספרת הימים.
- **קהילתיות - הגן כקהילה:** ספירה יחד בכל בוקר.

ה mócקה וטיגו או רוספה ערך

האתר מיועד לצפייה באמצעות מחשב נייח/נייד בלבד. ניתן להיכנס לאתר בשתי דרכים: לסרוק את הברקוד באמצעות הטלפון הנייד, ולשוחח לעצמך את הקישור בדוא"ל או בוטסאף לפתחה במחשב. אפשרות שנייה היא להקליד את הכתובת הרשומה מטה, בשורת הכתובת בדף (מומלץ להשתמש בדף כרום).

משחק מסלול ספירת העומר
bit.ly/route-sfirat-haomer

על חיטה וشعורה
bit.ly/wheat-and-barley

לוח ספירת העומר להדפסה
bit.ly/sfirat-haomer-poster

וילאי 2

ל"ג בעומר

מסכת יבמות, ס"ב, ע"ב

אמרו שנים עשר אלף תלמידים היו לו לרבי עקיבא מgebת עד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה זהה. והיה העולם שם עד שבא ר'ע אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם ר'מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמואל והם הם העמידו תורה אותה שעה תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת אמר רב חמא בר אבא ואיתימא ר' חייא בר אבין כולם מתו מיתה רעה.

ל"ג בעומר חל ביום י"ח באיר, זהו היום השלישי ושלישו (ל"ג = 33 בגימטריה) לספרת העומר.

שלישי ושלישו ימים ראשונים של ספירת העומר, שהיו ימי השמחה, הפקו אחר חורבן בית שני, לימים בהם נהגים מנוהgi אבלות. בהם לא מסתפרים ולא מתחתנים (לפי המנהגים השונים). רק מל"ג בעומר ואילך מותר להתחנן ולשמוח, לפי חלק מהמנהגים. ל"ג בעומר איןנו נזכר בהלכה, ובאגודות חז"ל ניתן למצאו רק רמזים על נהגי.

שלוש דמויות, הקשורות זו לזו, הوطבעו ברבות השנים בזיכרון התרבותי של העם היהודי בזיקה לל"ג בעומר:

הראשון הוא רבי עקיבא, שעשרים וארבעה אלף תלמידיו מתו ב מגפה, בין פסח ליום י"ח באיר, שנערכה בל"ג בעומר. יש אומרים כי מתו במלחמה, ויש אומרים כי מתו ב מגפה מפני שלא נהגו כבוד זה זהה.

השני הוא תלמידו של רבי עקיבא, רבי שמעון בר יוחאי (רשבי'), שיום ההילולה לכבודו נערך בל"ג בעומר. ביום זה, לפי המסורת, רשבי התחנן וגם נפטר. לפי המסורת הקבלית, לפני פטירתו ניתנה לו הרשות לגלות את סודות התורה, שניתנו למשה בסיני, ולכן רבים בשמחה על שזכה לקבל את הסודות.

השלישי הוא שמעון בר-כוכבא, מצביא המרד ברומיים בו תמן רבי עקיבא. יש המשיכים את יום ל"ג בעומר ליום פרוץ מרד בר כוכבא נגד הרומיים, וליום ניצחון המרד. ביום זה מופיעים במנהגי האבולות. נהגים לעזרק חתונות, לקיים את טקס ה"חֲלֵקה" לבני השלוש ולהדליק מדורות.

יש להזכיר שעליך טעם ציון ל"ג בעומר ביום שמחה והטעם העיקרי למנהיג הדלקת המדורות מתייחס להילולה לכבוד התנא הקדוש בר יוחאי. הסיבה העיקרית להדלקת המדורות היא שמחת סודות התורה שגילתה רשב"י לתלמידיו ולזכר האש הגדולה אש התורה שאפפה את רשב"י באותו הזמן.

גננת יקרה, סיפורו של ל"ג בעומר שונה מסיפורם של שאר החגים והמועדים בלוח השנה, בהם ישנו סיפור אחד בעל מסר ערכי ותורני. ל"ג בעומר מרכז אליו מסורות אשר עברו מדור לדור וקשריותו אוטו לרבי עקיבא, לתלמידו רשב"י ולמפקד המרד בר כוכבא. עם זאת יש לציין שהטעם המרכזי להדלקת מדורות, שבו נטרכז בסיפור בגין, הוא סיפור ההילולה לכבוד רבי שמעון בר יוחאי.

לאור דמיות מופת אלו נחנן את הילדים לאהבת תלמידי חכמים, ולהאהבת התורה והארץ. החלק המסומן בירוק מסביר את שם החג מתאים לילדים בוגרים. יש להתאים לרמת התפתחות הילדים, בהתאם לשיקול דעתך.

שימי לב - משפטים המודגשתים בתכלת ניתן להפנות כ שאלה לילדים.

ג' ניסן, ה'תרכז

"הנני מוקן ומזמין לך אם מצות עשה..."
עכשיו ספרנו את ספירת העומר.

מתי תחלנו לספור ועד متى נספור?

התחלנו בחג הפסח שבו יצאנו מצרים, ונסימן בחג השבעות, חג מתן תורה. בימים אלה נהגו להניף את העומר בבית המקדש, וכך נקראים לספירה הזו "ספרת העומר".

כמה זמן נמשכת ספירת העומר?

ספרת העומר נמשכת בדיקוק שבעה שבועות, שהם ארבעים ותשעה ימים. ביום החמישיים אנו חוגגים את היום בו קיבלנו את התורה, חג השבעות.

באו נראה יחד כמה ימים כבר עברו מאז שהחלנו לספור את ספירת העומר. היום הגיענו ליום ה-30 בעומר. ועוד 3 ימים נגיע ליום ה-33 בעומר, וזה יום מיוחד מאוד. זהו יום ל"ג בעומר.

כאן ניתן לעבר לשוחח ולהציג גימטריה, כמו במסגרת בעמוד הבא.

ומה מיוחד דווקא ביום השלישי ושלישי לעומר? בל"ג בעומר?

זוכרים שדיברנו על רבי עקיבא?

רבי עקיבא היה רב גדול וחשוף, והוא לו הרבה מאוד תלמידים. חלק מהם חלו במגפה. ביום ה-33 בעומר, يوم ל"ג בעומר, נעצרה המגפה ותלמידי רבי עקיבא לא חלו יותר. אנשים הדליקו מדורות בראשי ההרים, להודיעו שהмагפה נגמרה, ול"ג בעומר הפך להיות יום שמחה.

ויש סיבה נוספת ואףילו עוד יותר חשובה לכך שיום ל"ג בעומר הוא יום מיוחד: לרבי עקיבא היה תלמיד גדול וחשוב.

מייסחו זכר מה שמו?

נכון. רבי שמעון בר יוחאי היה מתלמידיו הגדולים של רבי עקיבא, ול"ג בעומר היה יום מיוחד מאוד: באותו יום הוא אסף את תלמידיו וגילה להם את תורת הסוד שנכתבה בספר הזוהר הקדוש. באותו זמן בקע אור גדול שנראה כמו אש, כמו מדורה גדולה שעתפה את הבית בו למד את תלמידיו, ונמשכה עד הערב.

רשבי אמר לתלמידיו שבכל שנה יעשו הילולה, חגיגה גדולה, כדי לזכור את התורה הקדושה של לימוד. תורה שהיתה כמו מתנה גדולה שהביא לעולם בחכמתו הגדולה ובקדושתו.

ל"ג בגימטריה

מה זה ל"ג? יש בכלל מילה צאת?

ל"ג זו לא מילה. זה צירוף של שתי אותיות: האות למ"ד והאות גימ"ל.

בואו נתבונן בלוח ספירת העומר שלנו. תראו - ליד כל מספר יש גם אותן.

איזה אות יש ליד היום הראשון? האות אל"ף.

איזה אות יש ליד היום השני? האות ב"ת.

איזה אות יש ליד היום השלישי? האות גימ"ל.

למה זה דומה? - ללוח השנה בו אנחנו מוסיפים אותן ליד התאריך.

כל אחת מאותיות האל"ף-ב"ת מסמנת מספר. למשל: א = 1, ב = 2, ג = 3 וכן הלאה. האות למ"ד מסמנת 30, והאות גימ"ל מסמנת 3.

אם נחבר 30 ועוד 3 נקבל ...

נכון, 33. והיום השלישי ושלושה לעומר נקרא גם ל"ג בעומר.

למה ל"ג? - כי יש בו את האותיות למ"ד וגימ"ל.

איך ואיך

לפניך מספר הצעות לפעילויות שונות בגין. תוכלי להתאים את הרווחות המובאים כאן לילדיו הגן שלך, על פי רמת התפתחותם ועל פי יכולותיהם. את מזמנת להוסף משלך וליצור פעילות נוספות.

- ביטוי אישי:** חוותות מדורת ל"ג בעומר.
- למידה למרחבי חיים:** חוותות מביקור במירון בל"ג בעומר.
- העשרה מוסיקלית:** שירים ומנגינות לל"ג בעומר.
- יזמות וקהילה:** להכין קליפ של שירים/פיוטים, או הופעה בפני אנשים בקהילה (למשל: בית אבות או מעון לילדים קטנים וכדו').

הרכבה ו疎�וֹיָה רֶסֶפָּאָת קָאָרָע

האתר מיועד לצפייה באמצעות מחשב נייח/נייד בלבד. ניתן להכנס לאתר בשתי דרכים: לסרוק את הברקוד באמצעות הטלפון הנייד, ולשלוח לעצמך את הקישור בדוא"ל או בוטסאפ לפתחה במחשב. אפשרות שנייה היא להקליד את כתובת הרשומה מטה, בשורת הכתובת בדף (מומלץ להשתמש בדף כרום).

שלומי וסתם בהילולת ל"ג בעומר
bit.ly/shlomi-stam-hilula

סרטון: ההילולה במירון
bit.ly/hilula-meyron

ל"ג בעומר - שירים וסרטונים
bit.ly/sfirat-haomer-video

kol.kore

מדריך זה הביא בפניך הצעות למגוון תכנים ופעילותות הקשורות בספירת העומר ול"ג בעומר, ובעיקר בשלוש הדמויות המרכזיות הקשורות בל"ג בעומר: רבי עקיבא, רשב"י ובר כוכבא.

אנו מקוות כי תפיקי תועלת רבה מן המדריך ומן האתר המלוה, תשאבי ממנו ידע ורעיון לפעילויות עשירה וمبורכת בגן. נשמח לקרוא חוות דעת: kol.kore.lag@gmail.com.
את מוגנת לכתוב לעצמך הערות ורעיונות מקוריים משלך.
